

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw & Aeolus BVBA

Studie

Bosuitbreiding

Meetjesland

In opdracht van:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Bos en Groen

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud

Streekplatform Meetjesland

VOORONTWERP EINDRAPPORT

14/05/2003

KADERING EN SAMENVATTING STUDIE BOSUITBREIDING MEETJESLAND

De voorbije maanden heeft de Vereniging voor Bos in Vlaanderen, in samenwerking met studiebureau Aeolus, een onderzoek uitgevoerd naar mogelijke bosuitbreidingslocaties in het Meetjesland. Deze studie gebeurde in opdracht van de Provincie Oost-Vlaanderen, de Afdeling Bos en Groen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Streekplatform Meetjesland.

Het bos vroeger en nu

Het bos in Vlaanderen ondergaat al duizenden jaren de invloed van de mens. Naarmate de druk op het bos meer of minder zwaar doorwoog, resulteerde dit in cycli van minder of meer bos. Een laatste belangrijk dieptepunt werd bereikt omstreeks 1850, waarna de bosoppervlakte weer licht toenam. Toch is de situatie vandaag de dag zeker niet rooskleurig. Slechts 10,8% - zo een 146 000 hectare - van Vlaanderen is momenteel bebost. Hiermee bengelt Vlaanderen echt wel aan de staart van het peloton; enkel Ierland - 9,6% - en Denemarken - 10,7% - doen het nog minder goed. Bovendien zijn de Vlaamse bossen in het algemeen zeer versnipperd en klein. Dit is uiteraard zeer nadelig voor de goede werking van de belangrijke functies die het bos toch vervult.

Een luchtfoto illustreert nog het beste de kleine oppervlakte en doorgedreven versnippering van de Vlaamse bossen (afgeleid van luchtfoto NGI).

Bossen: hotspots voor de biodiversiteit, maar zeker ook voor de maatschappij

Bomen én bossen hebben zeker hun plaats in Vlaanderens ruimtelijke ordening. Soorten als de wilg en de populier verdragen langdurige hoge waterstanden, verbruiken zelf heel veel water, en kunnen zo de piekmomenten bufferen.

In de verstedelijkte Vlaamse context zijn bossen in de allereerste plaats echte hotspots van biodiversiteit: het totaal aantal plant- en diersoorten loopt er al vlug in de duizenden. Vele van onze diersoorten vinden er hun laatste leefbare schuilplaats, verdrukt als ze zijn in een verstedelijkt en vaak vervuild landschap. Daarnaast zijn bossen echter ook hotspots voor de maatschappij. Hun economische functie blijft belangrijk, temeer daar die gerealiseerd wordt op basis van een duurzame grondstof. Bossen fungeren ook als scherm en buffer. Hun potentieel voor CO₂-opslag, water- en luchtzuivering, wateropslag, geluids-, wind- en visuele buffers zijn slechts enkele voorbeelden hiervan.

Landschappelijk hinderlijke infrastructuur kunnen waar nodig door middel van schermbossen aan het oog en oor onttrokken worden.

Het bos blijft de recreatieplaats bij uitstek voor de Vlaming. Waar anders vinden we nog de stilte en de zuivere lucht?

Op al deze vlakken hebben de bossen het moeilijk hun functie te blijven waarmaken. Grote, aaneengesloten boscomplexen zijn bijvoorbeeld zeldzaam in Vlaanderen, terwijl tal van diersoorten precies daar toch afhankelijk van zijn. En weliswaar blijft de filterende en reinigende werking van bossen bestaan, maar vaak is de omvang van de vervuiling op de schaarse bossen zo groot, dat ook zij belangrijke degraderende effecten ondervinden. Als houtleverancier volstaan onze bossen uiteraard al helemaal niet, aangezien het overgrote merendeel van het hier gebruikte hout uit het buitenland aangevoerd wordt.

Op sociaal vlak treedt vooral de zeer prominente recreatieve functie van het bos naar voor. Wekelijks worden de Vlaamse bossen meer dan 300 000 keer bezocht. Daartegenover staat dat de meeste bossen in Vlaanderen niet toegankelijk zijn. In Oost-Vlaanderen is de toestand bijzonder nijpend: minder dan 1/5 van de Oost-Vlaamse bossen is openbaar.

Bosuitbreiding: gedragen door het beleid

De beleidsmakers zijn zich bewust van de bosproblematiek in Vlaanderen. De jongste jaren zijn er dan ook, op verschillende beleidsniveaus, een aantal belangrijke beslissingen ter verbetering van deze situatie genomen. Onder meer het Vlaamse Regeerakkoord en de Minister van Leefmilieu en Landbouw hebben van een snellere en meer efficiënte realisatie van de bebossingsdoelstellingen een prioriteit gemaakt. Verscheidene belangrijke beleidsdocumenten – Milieubeleidsplan project 21, Lange Termijnplan en Actieplan Bosbouw, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) – beogen op korte termijn de realisatie van “10 000 hectare ecologisch verantwoorde bosuitbreiding”. Binnen de Afdeling Bos en Groen van het Vlaamse Gewest werd dan ook een speciale cel bosuitbreiding opgericht.

Voor het – bindend gedeelte van het - RSV kan gebruikt worden als leidraad voor de geplande bosuitbreiding. De visie hierin uiteengezet steunt op twee belangrijke pijlers: enerzijds wordt er op korte termijn (2007) gestreefd naar de realisatie van 10 000 hectare ecologisch verantwoorde effectieve bosuitbreiding, anderzijds is er beslist 10 000 hectare bestemmingswijziging naar bos(uitbreidings)gebied door te voeren.

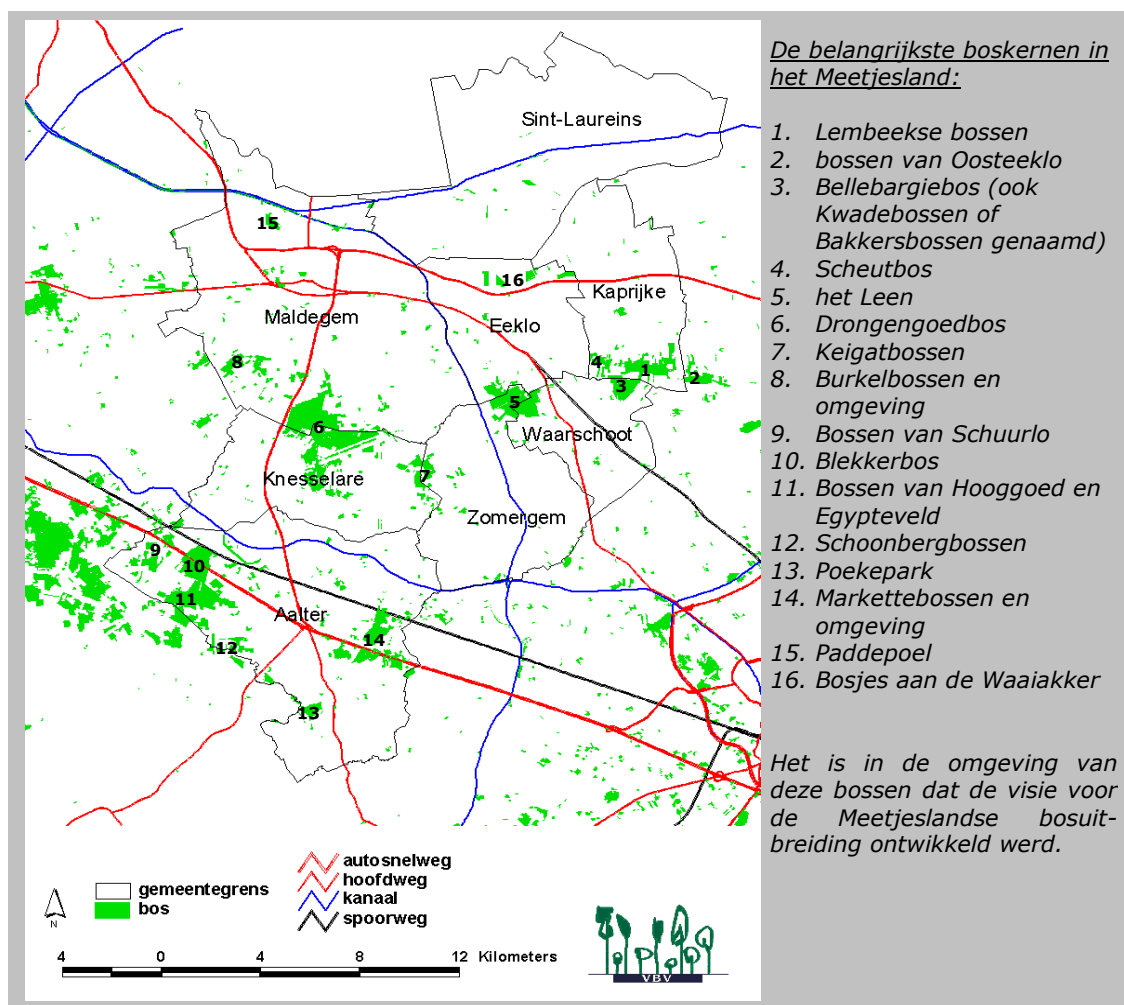
Inzoomen, van Vlaanderen naar het Meetjesland

De doelstellingen in het RSV werden vervolgens vertaald naar bosuitbreidingsobjectieven per provincie, en in een volgende stap, per “bosuitbreidingsregio”. Hierbij werd een inhaalbeweging voor de meest bosarme provincies beoogd. Voor de provincie Oost-Vlaanderen betekent dit een taakstelling van 3000 hectare bestemmingswijziging en 3500 hectare effectieve bosuitbreiding. Om tot een nog verdere verfijning van deze doelstelling te komen werden de bosuitbreidingsregio's gedefinieerd. Deze werden

afgebakend op basis van de invloedssfeer van belangrijke steden, of omwille van de homogene kenmerken van een streek. Zo werd ook voor het Meetjesland een taakstelling geformuleerd, van 300 hectare bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied, resp. 400 hectare effectieve bosuitbreiding.

Het Meetjesland wordt gekenmerkt door een zeer gevarieerd cultuurlandschap. Het gaat van het noordelijke krekengebied met kreken, dijken, zilte graslanden en polderakkers gescheiden door populieren, over naar de zuidelijke zandstreek met akkers, graslanden, sloten en een versnipperd bosareaal. Het is dan ook in dit zuidelijke gedeelte van het Meetjesland dat de belangrijkste boskernen van oudsher gelokaliseerd zijn. Tegenwoordig zijn dit overwegend dennenbossen, en in mindere mate loofbossen op arme zandgronden (zure eiken- en eikenberkenbossen). Daarnaast zijn er nog een aantal heiderelicten en schrale graslanden.

Het is in dit Houtland, rondom de grote bestaande – en zeer druk bezochte - boskernen, dat in het Meetjesland gestreefd wordt naar een bosuitbreiding op lange termijn, gebaseerd op vrijwilligheid en een billijk aankoopbeleid. Dit wordt door het Streekcharter Meetjesland zo gesteld. Ook binnen de visie van de cel bosuitbreiding van de Afdeling Bos en Groen concentreerde men zich op dit Houtland. Om immers tot een ecologisch verantwoorde bosuitbreiding te komen streeft men het beste de structuurversterking van bestaande bossen na. Het creëren van “postzegelbosjes” betekent immers vrijwel geen enkele meerwaarde voor een gebied; als men daarentegen door bosuitbreiding bestaande boskernen kan ontsnipperen en/of met elkaar verbinden, dan realiseert men een waardevolle ecologische meerwaarde. Ook recreatief gezien is de realisatie van grotere bosstructuren het meest relevant.

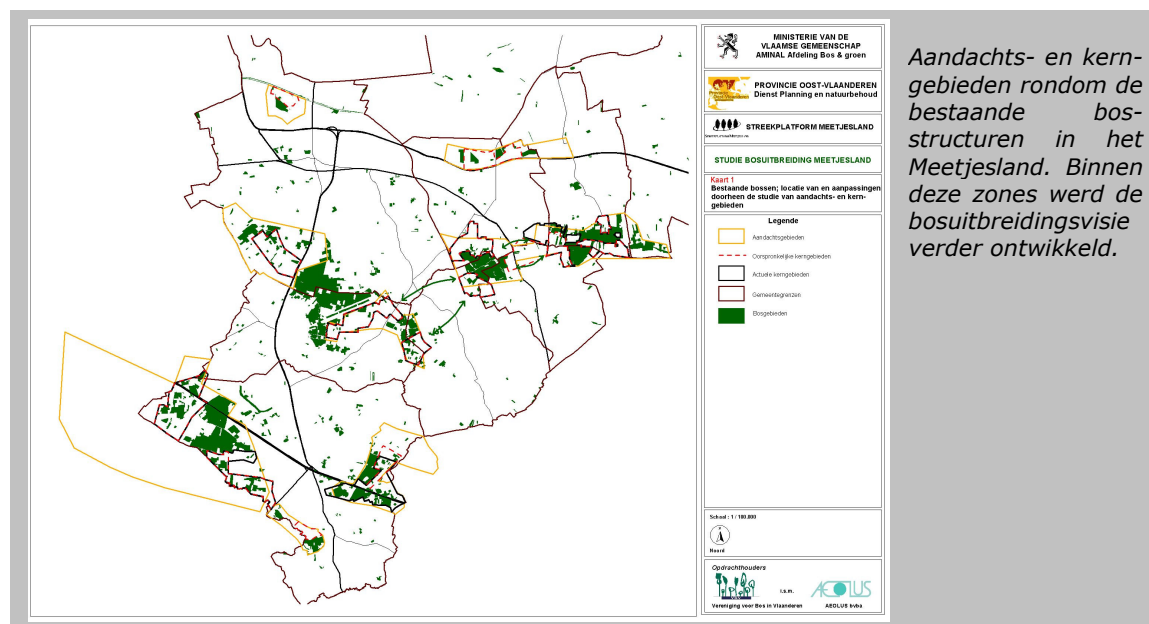

Aangezien de bosuitbreiding voor het Meetjesland zowel lokaal als bovenlokaal gedragen wordt, werd er beslist een bosuitbreidingsstudie uit te voeren die voorstellen moest formuleren voor de verschillende doelstellingen van de betrokken organisaties. Als basiscriterium werd aangenomen dat de minimum oppervlakte van de te realiseren boskernen – bestaand bos inbegrepen – 50 hectare diende te zijn.

Methodiek van de studie

Een eerste stap in de studie was de afbakening van de zogenaamde aandachtsgebieden. Deze werden gedefinieerd op basis van een eerste, vrij theoretisch beeld van de “gewenste natuur- en bosstructuur” in het Meetjesland, m.a.w. een hypothetische bosuitbreidingsvisie in het geval er op dit gebied weinig andere ruimteclaims zouden rusten. De aandachtsgebieden bestrijken een veel grotere oppervlakte – ca. 10 000 hectare - dan de geplande bosuitbreiding. In de eerste plaats dienen ze aanzien te worden als een insteek voor de lange-termijn bosuitbreidingsvisie van het Streekplatform Meetjesland, uiteraard binnen de criteria van vrijwilligheid en billijk aankoopbeleid die deze organisatie voorstaat. De unieke positie van het Streekplatform laat haar toe het belang voor de betrokken sectoren van aangeboden percelen binnen deze aandachtsgebieden af te wegen, en, indien dit wenselijk en haalbaar blijkt, instanties of personen te contacteren die bereid zijn deze sites te bebossen.

Op de tweede plaats vormden deze aandachtsgebieden een flexibel, richtinggevend kader voor de verdere lokaliseringsstudie. Binnen de perimeters van de aandachtsgebieden werden dan ook kerngebieden geselecteerd. Dit zijn zones waar het structuurversterkende potentieel van bosuitbreiding bijzonder hoog werd ingeschat. Bij deze afbakening werd in belangrijke mate rekening gehouden met het gewestplan en de bestaande infrastructuren, alsook reeds met de eerste terreinwaarnemingen en gesprekken met bevoorrechte getuigen. De totale oppervlakte van de kerngebieden bedroeg om en bij de 2500 hectare, wat enerzijds voldoende klein was om er op gedetailleerde wijze de wenselijkheid en haalbaarheid van bosuitbreiding na te gaan, en anderzijds toch nog de nodige ruimte bood om op flexibele wijze te kunnen omgaan met de resultaten van de analyses bij de concrete formulering van de bosuitbreidingsvoorstellen.

Aandachts- en kerngebieden rondom de bestaande bosstructuren in het Meetjesland. Binnen deze zones werd de bosuitbreidingsvisie verder ontwikkeld.

Oppervlakte van de weerhouden aandachts- en kerngebieden.

Aandachtsgebied	Oppervlakte (ha)	Kerngebied	Oppervlakte (ha)
Paddepoel	225	-	-
Waaiakker	498	-	-
Het Leen- Lembeekse bossen	1704	Heihoek	43
		Burggravenstroom	123
		Scheutbos	249
		Eeklo's Leiken	201
		De Stuiver	127
Keigat-Drongengoed	615	Keigat	123
		Onderdale-Kleitgoed	263
Burkel-Drongengoed	1054	Burkel	249
Bulskampveld	4926	Schuurlo-Sint-Pietersveld	429
		Hooggoed-Schoonberg-Hageland	309
Markette	946	Markette	381
Poekepark	238	-	-
Totaal	10206	Totaal	2497

De verschillende analyses ter inschatting van de wenselijkheid en haalbaarheid worden geïllustreerd door het stroomdiagram. Belangrijke pijlers bij deze beoordeling waren de ecologische, recreatieve en landschappelijke wenselijkheid van bosuitbreiding. Deze werden afgewogen tegen de resultaten van de haalbaarheidsanalyses, zowel planologisch als betreffende de landbouweffecten.

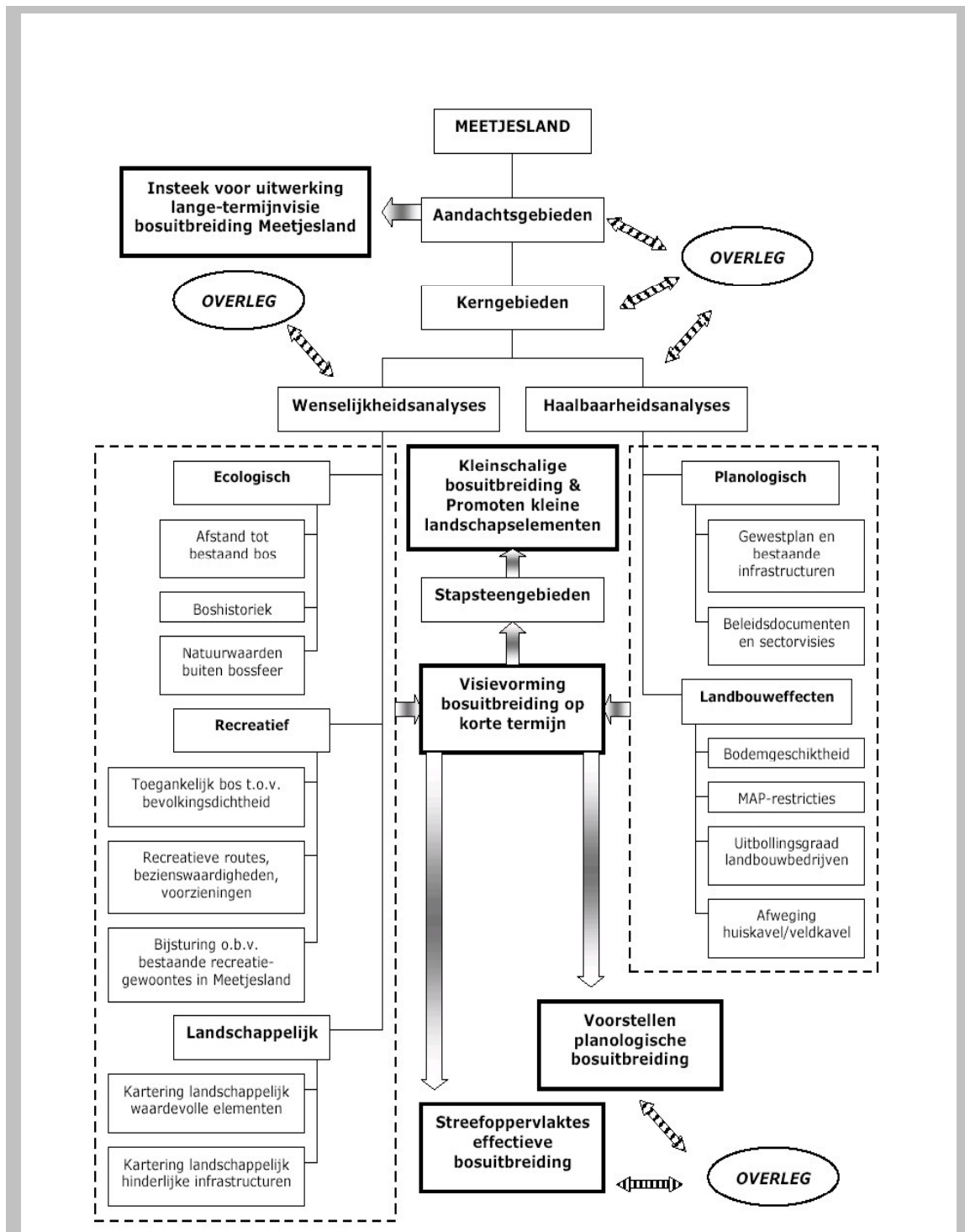
De korte-termijn bosuitbreidingsvisie werd vervolgens gebaseerd op de resultaten van deze analyses, waarbij de focus lag op die zones waar zowel de wenselijkheid als de haalbaarheid van bosuitbreiding hoog ingeschat werden. Dit leidde tenslotte tot een tweeledig voorstel per kerngebied, nl. een "hard" voorstel voor de bestemmingswijziging, en een "zacht" voorstel van streefoppervlaktes effectieve bosuitbreiding.

Bij de voorgestelde bestemmingswijzigingen naar bosuitbreidingsgebied kan er gesproken worden van een "hard" voorstel, aangezien deze zones concreet op kaart zijn aangegeven. Deze afbakeningen gebeurden op basis van de wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses, waarop een bijkomende controle werd verricht om ingrijpende landbouweffecten en inbreuken op natuurpotenties – buiten de bossfeer – te vermijden. Tenslotte werd dit voorstel nog bijgestuurd met het oog op lopende aankoopdossiers die zich al in een vergevorderd stadium bevonden.

De streefoppervlaktes effectieve bosuitbreiding waren "zacht", aangezien deze in sterke mate afhankelijk zijn van de opportuniteiten die zich binnen de kerngebieden zullen voordoen, en ze dus zeker niet concreet op kaart konden aangeduid worden. Maar ook deze voorstellen waren gebaseerd op de resultaten van de analyses, waarbij ervoor gezorgd werd dat binnen elk kerngebied de voorgestelde streefoppervlakte kleiner was dan de zones met een hoge inschatting van wenselijkheid én haalbaarheid. Daarnaast was de voorgestelde streefoppervlakte ook steeds kleiner dan de totale oppervlakte van het ongerealiseerde natuur- en bosgebied op het gewestplan, aangevuld met de oppervlakte van de voorgestelde bestemmingswijzigingen. Ook hier werd tenslotte bijgestuurd door de lopende vergevorderde aankoopdossiers in rekening te brengen.

Deze aanpak liet toe om – per kerngebied - tot een wenselijk én haalbaar voorstel van effectieve en planologische bosuitbreiding te komen. Ze garandeerde bovendien dat de bestemmingswijzigingen en de effectieve bosuitbreiding elkaar maximaal zouden overlappen, zodat de effecten voor de andere gebruikers in deze gebieden ook op die wijze zo klein mogelijk gehouden worden. Zo was het mogelijk te komen tot een korte-termijn bosuitbreidingsvisie waar de beide andere opdrachtgevers mee konden verder werken: de afdeling Bos en Groen bekam concreet materiaal dat kan gebruikt worden

om de taakstelling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voor het Meetjesland te operationaliseren; de provincie ondersteunt deze gebiedsgerichte aanpak, en zal de resultaten in haar eigen structuurplanning gebruiken. Hierbij gaat het vooral over de visievorming rond het provinciaal domein Het Leen.

Het stroomdiagram illustreert de belangrijke fases in de gebruikte methodiek voor de realisatie van de bosuitbreidingsvoorstellen. Enerzijds bieden de aandachtsgebieden een kader voor de invulling van een lange-termijn visie, anderzijds werden binnen de kerngebieden de wenselijkheid en haalbaarheid van bosuitbreiding grondig nagegaan. Zo werd het mogelijk het bosuitbreidingspotentieel op korte termijn in te schatten. Bij elke belangrijke stap in dit proces werd grondig overleg gepleegd met de betrokken partijen.

Totale oppervlakte, oppervlakte met totale wenselijkheid (W) en totale haalbaarheid (H) groter dan gemiddeld, bosuitbreidingsprioriteit (BU-prior.), voorstel bestemmingswijziging (BW) en voorstel streefoppervlakte effectieve bosuitbreiding (EB), per kerngebied.

Kerngebied	Totale oppervlakte (ha)	W & H > gemiddeld (ha)	BU-prior	EB (ha)	BW	
					Bosgebied (ha)	Bosuitbreidingsgebied (ha)
Heihoek	43,2	30	Hoog	30	-	7,1
Burggravenstroom	122,7	51,9	Matig	20	-	19,6
Scheutbos	248,7	120,3	Hoog	75	42,8	81,9
Eeklo's Leiken	200,6	138,6	Matig	40	-	35,4
De Stuiver	126,9	63,6	Laag	30	-	40,8
Keigat	123,1	38,3	Laag	10	-	0
Onderdale-Kleitgoed	262,8	97,6	Laag	30	-	0
Burkel	248,6	93,2	Hoog	60	-	34,3
Schuurlo-Sint-Pietersveld	429,2	139,4	Laag	15	-	0
Hooggoed-Schoonberg-Hageland	308,8	142,9	Laag	40	-	31,5
Markette	381,2	104	Hoog	50	-	46,8
TOTAAL	2495,8	1019,8		400	42,8	297,4

Overleg met betrokken belangengroepen

Gedurende het hele verloop van deze studie is er gestreefd naar een open en constructieve dialoog met de betrokken belangengroepen. Dit gebeurde in de eerste plaats door regelmatige consultatie met een begeleidingsgroep. Hierin zetelden vertegenwoordigers van de landbouwsector en de natuursector in het Meetjesland, het Regionaal Landschap Meetjesland, de Bosgroep Zandrug Maldegem-Stekene, de opdrachtgevers van de studie, de bevoegde administraties en de betrokken gemeentes.

Elke belangrijke fase in deze studie werd steeds aan dit overlegorgaan voorgelegd, waarbij voldoende tijd werd geboden voor terugkoppeling en het formuleren van reacties. Dit liet toe het planningsproces geregeld bij te sturen. Daarnaast waren er regelmatige tussentijdse contacten met leden van de begeleidingsgroep en/of met andere bevoorrechte getuigen ter zake, wanneer er meer informatie diende ingewonnen te worden over een moeilijk dossier, een bepaalde analyse of juist over een opportuniteit met hoge potentialiteiten. Tenslotte werd aan de gemeentebesturen, naast hun vertegenwoordiging in de begeleidingsgroep, de mogelijkheid geboden een advies te formuleren over deze studie, ter opname in het eindrapport. Dit alles maakte het mogelijk te komen tot een bosuitbreidingsvisie die ook binnen de streek gedragen kan worden.

Stapsteengebieden

Eén van de belangrijke bijsturingen die door de begeleidingsgroep werden gesuggereerd, was de creatie van een nieuw type zoekzone. In een tweetal gebieden bleek immers al snel dat structuurversterkende bosuitbreiding, zoals ze gedefinieerd werd voor deze studie, wel zeer wenselijk maar tevens weinig haalbaar was. Daarom werd ervoor geopteerd in deze zones af te stappen van de geplande structuurversterkende bosuitbreiding, en voorstellen te formuleren voor de creatie van ecologische stapstenen en corridors. Hierbij lag de focus op – zeer – beperkte bosuitbreiding tussen bestaande boskernen, maar vooral op de aanleg, het herstel en het onderhoud van kleine

landschapselementen. De gepaste kanalen en mogelijke partners werden hiervoor opgesteld in het eindrapport van de studie.

Kleine landschapselementen, zoals de rietkanten, knotwilgenrijen en dreven op de foto's, kunnen een natuurlijke brug slaan tussen verschillende boskernen, en zo de verspreiding van tal van plant- en diersoorten toelaten. Op die wijze kunnen ze een zeer waardevolle versterking betekenen voor de geplande bosuitbreiding. Als ecologische corridors en stapstenen bieden ze immers een broodnodig houvast voor de organismen die de trip tussen twee boskernen ondernemen.

Bovendien zijn de kleine landschapselementen al van oudsher alom aanwezig in het Meetjesland. Knotwilgenrijen, hoogstamboomgaarden, veedrinkpoelen, houtwallen, rietkanten en ga zo maar door; ze waren eertijds cruciaal voor de bewoners als leveranciers van voedsel voor mens en dier, als afbakeningen van de percelen, en als methodes om het water onder controle te houden. Nu kunnen ze een belangrijke natuurlijke meerwaarde betekenen voor de streek. Dat daarbij het traditionele landschap in ere wordt gehouden kan je enkel interpreteren als een schitterend eerbetoon aan het rijke Meetjeslandse erfgoed.

STUDIE BOSUITBREIDING MEETJESLAND

INLEIDING

De opdracht voor deze studie gaat uit van de Provincie Oost-Vlaanderen, de Afdeling Bos en Groen van de Vlaamse Gemeenschap en het Streekplatform Meetjesland. Ze is uitgevoerd door de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en het studiebureau Aeolus.

In het bindend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is vastgelegd dat er op korte termijn enerzijds 10.000 hectare ecologisch verantwoorde bosuitbreiding dient te gebeuren en dat anderzijds 10.000 hectare bestemmingswijziging naar bos- of bosuitbreidingsgebied op de gewestplannen moet worden doorgevoerd.

Van deze Vlaamse taakstelling zal in het Meetjesland 300 hectare bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied worden gerealiseerd en 400 hectare effectief bebost worden. Het vooropgestelde tijdsbestek voor de realisatie hiervan is 2007. Hierbij is het wel belangrijk te onderstrepen dat beide doelstellingen elkaar gedeeltelijk zullen overlappen; de effectieve bosuitbreiding zal zich dus deels in de vermelde 300 hectare gewestplanwijziging, deels in de bestaande groene gebieden en het Vlaams Ecologisch Netwerk bevinden.

Daarnaast werd ook in het streekcharter Meetjesland, dat tot stand kwam binnen het Streekplatform Meetjesland, de optie ingeschreven om de bestaande bossengordel te versterken. De realisatie ervan moet volgens de tekst van het streekcharter gezien worden op lange termijn, op basis van vrijwilligheid en met marktconforme vergoedingen voor de betrokken landbouwers.

1. Bestaande bosstructuur in het Meetjesland

Het Meetjesland wordt gekenmerkt door een zeer gevarieerd cultuurlandschap. Het gaat van het noordelijke krekengebied met kreken, dijken, zilte graslanden en polderakkers gescheiden door populieren, over naar de zuidelijke zandstreek met akkers, graslanden, sloten en een versnipperd bosareaal.

Het is dan ook in het zuidelijke gedeelte van het Meetjesland dat de belangrijkste boskernen van oudsher gelokaliseerd zijn ([zie kaart 1](#)). Tegenwoordig zijn dit overwegend dennenbossen, en in mindere mate loofbossen op arme zandgronden (zure eiken- en eikenberkenbossen). Daarnaast zijn er nog een aantal heiderelicten en schrale graslanden.

De meest omvangrijke boskernen situeren zich op de dekzandrug Maldegem-Stekene, op de kleiruggen van de cuesta Zomergem-Oedelem, en in de Aalterse uitlopers van het Bulskampveld. De voornaamste bossen van de regio zijn de Lembeekse bossen en hun ruime omgeving, het Leen, het Drongengoed en haar ruime omgeving, en de verschillende boscomplexen in Aalter (bossen van Maria-Aalter, Poekepark, Markettebossen). De Aalterse bossen sluiten aan op de boscomplexen van het Bulskampveld in West-Vlaanderen.

Daarnaast bestaan er nog een aantal kleinere, waardevolle boscomplexen (o.a. de bossen aan de Waaiakker in Kaprijke, en het Paddepoelbos in Maldegem).

2. Doelstellingen van de opdrachtgevende organisaties

Elk van de opdrachtgevende organisaties had een specifiek oogmerk met deze studie:

- De provincie Oost-Vlaanderen: Het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen zal de studie gebruiken in haar eigen structuurplanning, bij de visievorming op en de

realisatie van de natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang, eventueel voor de opmaak van Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's) en de ondersteuning van intergemeentelijke bosuitbreidingsprojecten. Daarnaast draagt deze studie bij tot de visievorming rond het Provinciaal Domein Het Leen.

- De Vlaamse Gemeenschap, afdeling Bos en Groen: De afdeling Bos en Groen zal de studie gebruiken als voorstel voor de korte-termijn realisatie van de geplande 400 hectare effectieve en 300 hectare planologische bosuitbreiding. De resultaten van de studie zullen dan ook als insteek voorgesteld worden aan de afdeling Ruimtelijke Planning van de Vlaamse Gemeenschap voor de opmaak van RUP's en de afbakening van het buitengebied.
- Het Streekplatform Meetjesland: Het Streekplatform wil met deze studie een eerste insteek bieden voor de formulering van haar lange-termijn visie op bosuitbreiding in het Meetjesland. Het idee hierachter is dat hoe concreter deze ontwikkelingsvisie, hoe meer "rechtszekerheid" ze biedt aan landbouw en natuur. Op basis van de voorstellen geformuleerd in deze studie kan in een volgende fase de afweging gemaakt worden met andere sectorvisies, zoals bv. de Studies Landelijk Gebied, die nu door de Provincie Oost-Vlaanderen uitgevoerd worden. Dit moet dan leiden tot de lange-termijn visie van het Streekplatform inzake het buitengebied. Hierbij werd rekening gehouden met de algemene criteria die het Streekcharter Meetjesland voorstaat:
 - Streven naar een open dialoog tussen de belangengroepen onderling en met de bevoegde administraties;
 - Geleidelijkheid in de realisatie van de uiteindelijke lange-termijn visie;
 - Aankoopbeleid gesteund op vrijwilligheid en billijke vergoedingen;
 - Streven naar bossen met een hoog recreatief potentieel: gezien het belang van de Meetjeslandse bossen voor recreatie en toerisme, werd terdege rekening gehouden met de toegankelijkheid van de bossen voor recreanten, en recreatieve knelpunten waarvoor bosuitbreiding een eventuele oplossing kon bieden.

Ook de gemeenten kunnen de studie vanzelfsprekend gebruiken als basismateriaal voor hun proces van ruimtelijke structuurplanning.

3. Concrete uitwerking van de studie

De doelstelling van de studie was dus de gebieden die in aanmerking komen voor de vooropgestelde bosuitbreiding zowel voor de korte- als voor de lange-termijn visie ruimtelijk te situeren. Hierbij werd prioritair gestreefd naar het realiseren van grotere entiteiten, namelijk bossen van minimum 50 hectare oppervlakte, het bestaand bos inbegrepen. Zowel ecologisch als recreatief gezien is de structuurversterking van deze bestaande boskernen het meest relevant. Onder structuurversterking wordt o.a. gedacht aan bosuitbreiding aansluitend op bestaand bos en verbinding van bestaande boskernen. Daarnaast kan de aanleg van ecologische stapstenen en het herstel van historische landschapswaarden ook in belangrijke mate bijdragen tot een verbetering van de ecologische en recreatieve kwaliteit van het landschap.

Concreet betekende dit voor het Meetjesland dat gepoogd is vooral de bestaande bossengordel in het zuidelijk gedeelte van de regio te versterken. Het is ook in dit gebied dat het recreatief potentieel van het bos het meest intensief benut wordt, zodat de bosuitbreiding hier ook een bijzondere recreatieve meerwaarde zal bieden. Als gevolg hiervan spitste de studie zich vooral toe op de bosuitbreidingsmogelijkheden in kerngebieden in de volgende gemeentes: Kaprijke, Maldegem, Eeklo, Waarschoot, Zomergem, Knesselare en Aalter. De richtinggevende zoekzones (aandachtsgebieden), waarbinnen deze kerngebieden gelokaliseerd zijn, bestrijken echter ook delen van

Assenede en Nevele in het Meetjesland, en strekken zich verder uit over het Bulskampveld in de gemeentes Ruiselede, Wingene, Beernem en Oostkamp in West-Vlaanderen.

Bij het lezen van dit rapport is het wel belangrijk de vooropgestelde oppervlaktes, het beoogde tijdsbestek en de algemene criteria in gedachten te houden, en de gebruikte methodiek en de voorgestelde bosuitbreidingsvisie in dit kader te beschouwen.

4. Verloop van de studie

In een eerste fase zijn zoekzones (aandachts- en kerngebieden) geselecteerd. Hierbij werd vooral rekening gehouden met het structuurversterkende karakter van de bosuitbreiding, met richtinggevende (beleids)documenten, en met de visie van bevoorrechte getuigen.

De aandachtsgebieden geven hierbij eerder de lange-termijn visie weer die in het verleden opgebouwd is rond de wenselijkheid van bosuitbreiding in het Meetjesland. Het zijn dan ook deze gebieden waartegen in een volgende fase andere sectorvisies dienen afgewogen te worden om te komen tot een lange-termijn visie voor het buitengebied in deze streek.

In een eerste eindresultaat van deze studie werden deze gebieden dan ook kort overlopen, waarbij reeds een aantal suggesties werden gemaakt aangaande deze afwegingen met andere sectorvisies. De methodiek gebruikt in deze studie liet ook toe al een aantal concrete voorstellen te formuleren betreffende de aanpak van een dergelijke afweging.

De aandachtsgebieden vormden eveneens het kader waarbinnen kleinere zones (kerngebieden) gezocht werden die in aanmerking kwamen voor de realisatie van de korte-termijn doelstellingen van de studie. Het zijn deze kerngebieden waarin dan de analyses naar invulling van zowel effectieve als planologische bosuitbreiding op korte termijn geschiedde.

Na bespreking en bijsturing van deze gebieden, werd in een tweede fase een methodiek toegepast die enerzijds de wenselijkheid en anderzijds de haalbaarheid van bosuitbreiding binnen deze gebieden onderzocht.

Tenslotte werden op basis van de resultaten van deze wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses een aantal bosuitbreidingsscenario's opgesteld en tegen elkaar afgewogen. Aan de hand van het geselecteerde scenario werd voor elk kerngebied een bosuitbreidingsvisie uitgewerkt, waarin streefoppervlaktes van effectieve bosuitbreiding en een concreet voorstel voor planologische bosuitbreiding werden voorgesteld, en criteria werden aangegeven waarmee deze bosuitbreiding dient rekening te houden.

5. Overleg met betrokken partijen

Gedurende het hele verloop van deze studie is er gestreefd naar een open en constructieve dialoog met de betrokken belangengroepen. Dit gebeurde in de eerste plaats door regelmatige consultatie met de Begeleidingsgroep, waarin vertegenwoordigers van de gemeentes, de landbouwsector en de natuursector in het Meetjesland, het Regionaal Landschap Meetjesland, de opdrachtgevers en de bevoegde administraties zetelden (zie [bijlage 1](#)). De Afdeling Ruimtelijke Planning wenste voor deze Begeleidingsgroep geen vertegenwoordiger af te vaardigen, maar suggereerde om, eenmaal er een maatschappelijk draagvlak gecreëerd is voor de gevormde visie, de conclusies van de studie in te brengen in de geëigende planningsprocessen van de

ruimtelijke ordening. Deze Afdeling sprak wel de wil uit op de hoogte gebracht te worden van de resultaten van het planningsproces.

De Begeleidingsgroep kwam vijfmaal samen, waarbij de opdrachthouders elke fase in de studie ter bespreking en -waar nodig- bijsturing voorstelden. Belangrijke beslissingen werden steeds binnen het kader van dit overlegorgaan genomen. Ook was er steeds de mogelijkheid, en de vraag van de opdrachthouders, tot tussentijdse terugkoppeling van de geleverde informatie naar de achterban, en het formuleren van een reactie ter bijsturing van de studie.

Daarnaast was er ook frequent overleg tussen de opdrachthouders en bevoorrechte getuigen (zie [bijlage 2](#)). Hun visie werd opgenomen in de methodiek ter afweging van de locaties. Hierbij streefde de opdrachthouder naar een eerlijke, want evenredige verdeling van de contacten met de verschillende belangengroepen, zodat een realistisch beeld verkregen werd van de ruimteclaims die er op elke specifieke locatie rustten. Wanneer er betreffende een bepaalde analyse of een specifiek kerngebied meningsverschillen, onduidelijkheden, of anderzijds juist grote mogelijkheden bleken te bestaan, dan werd er nog een extra inspanning gedaan ter uitklaring van deze concrete kwesties door contactname met bevoorrechte getuigen ter zake.

In de Projectgroep kwamen de opdrachtgevers en de opdrachthouders ook regelmatig samen, waarbij de knelpunten in het verloop van de studie en mogelijke oplossingen besproken werden.

In de eindfase van de studie werd een voorlopige versie van het eindrapport voorgelegd aan de betrokken gemeenteraden, waarbij deze de mogelijkheid werd geboden om een advies te formuleren m.b.t. de resultaten van de studie. De adviezen werden als bijlage bij de studie opgenomen. Tenslotte werd de definitieve versie van het eindrapport voorgesteld aan de Afdeling Ruimtelijke Planning van de Vlaamse Gemeenschap.

METHODIEK

De gebruikte methodiek voor de vorming van de bosuitbreidingsvisie wordt geïllustreerd door het stroomdiagram in figuur 1.

1. Afbakening aandachtsgebieden

In een eerste fase zijn de aandachtsgebieden voor bosuitbreiding concreet afgebakend. Deze afbakening gebeurde aan de hand van bestaand kaartmateriaal en documenten. De basisdocumenten hierbij waren de Gewenste Bosstructuur voor Vlaanderen (Afdeling Bos en Groen, 1996) en het ontwerp Gewenste Natuur- en Bosstructuur (Instituut voor Natuurbehoud). De volgende karteringen van historisch en bestaand bos waren richtinggevend:

- Kabinetskaarten van graaf de Ferraris, 1771-78;
- Topografische kaarten van Vandermaelen, 1846-54;
- Topografische kaarten van het NGI, 1920-40;
- Boskaart van het Vlaamse Gewest, 2000.

Ook werden voor deze afbakeningen een aantal karteringen van bestaande en potentiële natuurwaarden gebruikt:

- Biologische Waarderingskaart (Instituut voor Natuurbehoud, versie 1.0, 1978-86 en versie 2.0, 1997);
- Voorontwerp Vlaams Ecologisch Netwerk (Aminal 2002);
- Vogel- en habitatrictlijngebieden (Aminal, 2001).

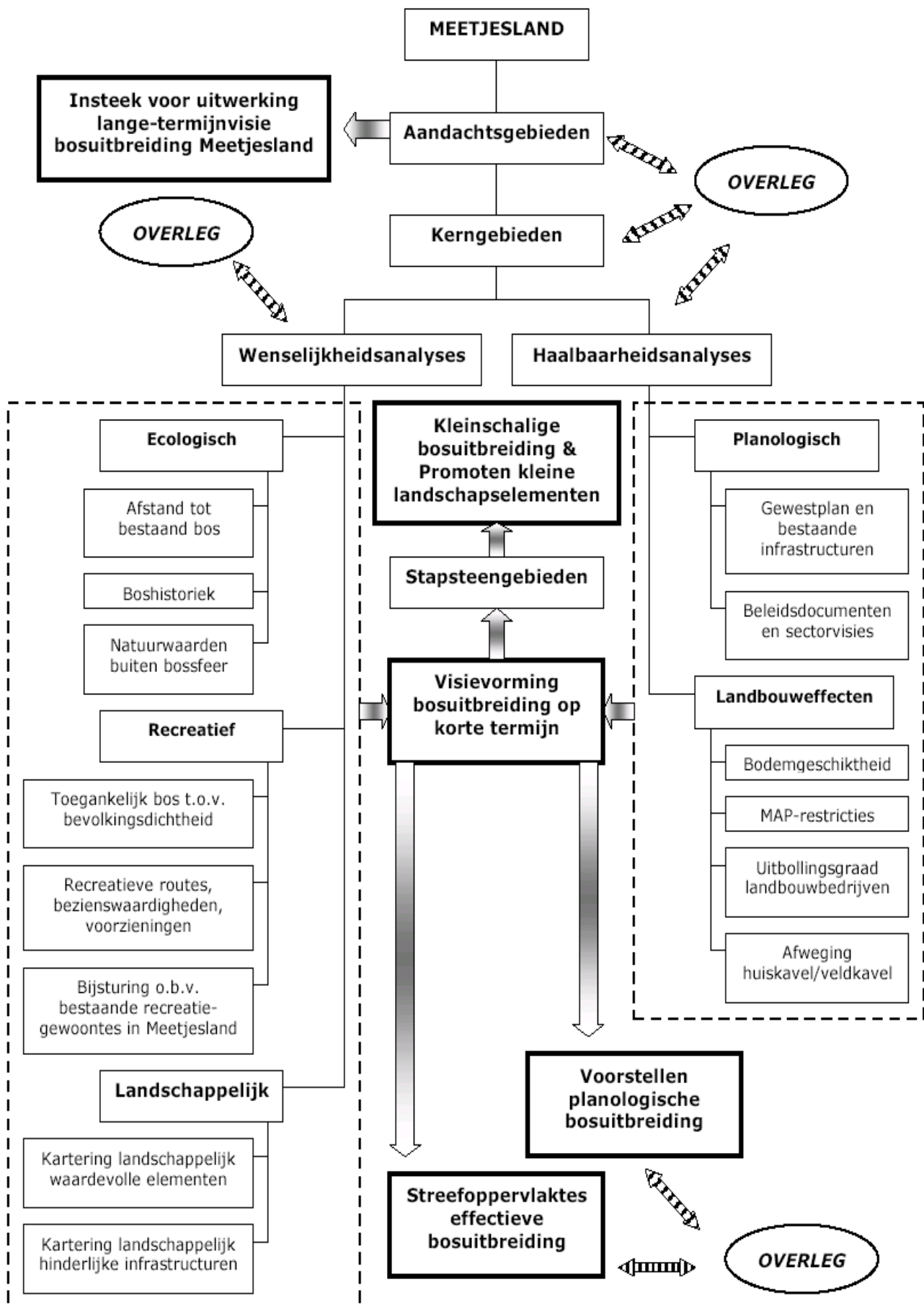
De afbakening van deze aandachtsgebieden had als doel tot een eerste visie te komen aangaande een beter functioneren van de bestaande bosstructuur, en dit zowel op ecologisch als op recreatief vlak. Daarom ging de aandacht specifiek naar het versterken van de historische bosgordel op de dekzandrug Maldegem-Stekene, de cuesta van Oedelem-Zomergem en in het Aalterse veldgebied ([zie kaart 1](#)).

De geselecteerde aandachtsgebieden (10206 hectare) zijn veel groter dan de vooropgestelde 400 hectare effectieve en 300 hectare planologische bosuitbreiding. Ze dienden dan ook als richtinggevend kader waarbinnen gepoogd werd te komen tot locaties waar de te plannen bosuitbreiding op korte termijn het meest relevant zou zijn. Deze laatste zones zijn de zgn. kerngebieden.

2. Eerste afbakening kerngebieden

Vervolgens werden de kerngebieden afgebakend ([zie kaart 1](#)). Het basiscriterium was ook dit keer de potentiële structuurversterking van de bestaande boskernen, maar er werd ook rekening gehouden met het gewestplan en de bestaande infrastructuren, aangevuld met terreinwaarnemingen en informatie van bevoorrechte getuigen.

De weerhouden kerngebieden dienden bovendien van die grootte-orde te zijn dat enerzijds hun oppervlakte voldoende beperkt was om een gedetailleerde analyse van wenselijkheid en haalbaarheid mogelijk te maken, en dat er anderzijds voldoende oppervlakte beschikbaar was om flexibel met de resultaten van deze analyses te kunnen omgaan. De doelstelling was immers om binnen de kerngebieden tot een wenselijke én haalbare bosuitbreidingsvisie te kunnen komen. Concreet betekende dit dat er gestreefd werd naar een totale oppervlakte van de kerngebieden die 4 à 5 maal hoger lag dan de geplande bosuitbreiding (zie tabel 1).

Figuur 1: Stroomdiagram Methodiek

Tabel 1: Oppervlakte van de weerhouden aandachts- en kerngebieden.

Aandachtsgebied	Oppervlakte (ha)	Kerngebied	Oppervlakte (ha)
Paddepoel	225	-	-
Waaiakker	498	-	-
Het Leen- Lembeekse bossen	1704	Heihoek	43
		Burggravenstroom	123
		Scheutbos	249
		Eeklo's Leiken	201
		De Stuiver	127
Keigat-Drongengoed	615	Keigat	123
		Onderdale-Kleitgoed	263
Burkel-Drongengoed	1054	Burkel	249
Bulskampveld	4926	Schuurlo-Sint-Pietersveld	429
		Hooggoed-Schoonberg-Hageland	309
Markette	946	Markette	381
Poekepark	238	-	-
Totaal	10206	Totaal	2497

3. Overleg en aanpassing kerngebieden

Tijdens de eerste overlegvergaderingen met de Begeleidingsgroep werden de aandachts- en kerngebieden uitvoerig besproken. Hierdoor werd reeds een meer gedetailleerd beeld verkregen over de ecologische, recreatieve en landschappelijke wenselijkheid, de planologische haalbaarheid en de landbouweffecten bij eventuele bosuitbreiding in de voorgestelde kerngebieden. Op basis van deze besprekingen werden er dan ook al een aanzienlijk aantal aanpassingen aan de kerngebieden uitgevoerd ([zie kaart 1](#)).

Ook werd voor een tweetal gebieden een alternatieve doelstelling gedefinieerd. Waar voor de kerngebieden de doelstelling van de realisatie van boskernen van minimum 50 hectare behouden bleef, werden nu twee zones aangeduid als "stapsteengebieden". Dit zijn zones waar bosuitbreiding in ecologisch opzicht bijzonder wenselijk geacht werd, maar waar die binnen het beoogde tijds kader en de algemene criteria van de studie al snel niet haalbaar bleek. Daarom werd besloten hier te streven naar andere types van natuurontwikkeling ter verbinding van de bestaande boskernen, eventueel in combinatie met de creatie van een aantal zeer bescheiden boskernen ([zie kaart 1](#)).

4. Wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses

4.1. Inleiding

De methodiek die gebruikt werd voor het bekomen van een bosuitbreidingsvisie binnen elk van de behouden kerngebieden, baseert zich op de combinatie van wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses.

Voor elk van de analyses werden aan de gebruikte gegevens scores toegekend. Hierdoor kon de eigenlijke analyse zich in een GIS-omgeving afspelen. Wel werden in een aantal specifieke gevallen aan deze scores manueel nog aanpassingen aangebracht wanneer concrete, meer op ervaring gebaseerde overwegingen afwijking van deze cijfermatige benadering noodzakelijk maakten. Waar dit gebeurde, wordt dit vermeld in de tekst.

Door combinatie van de subanalyses werd uiteindelijk een totale wenselijkheids- en een totale haalbaarheidsscore berekend. Deze scores lieten toe de Begeleidingsgroep de nodige informatie te bezorgen om tot een bosuitbreidingsvisie te komen die zowel wenselijk als haalbaar is, en dit binnen de criteria en het tijdsbestek van de geplande bosuitbreiding.

Omwille van het respect voor de persoonlijke levenssfeer werd door de opdrachtgevers besloten de kaarten en tabellen die resultaten tot op perceelsniveau weergeven, niet beschikbaar te stellen op deze website.

4.2. Wenselijkheidsanalyses

4.2.1. Ecologische wenselijkheid

Op basis van verscheidene GIS-kaartlagen worden scores toegekend aan de rastercellen binnen de kerngebieden rekening houdend met volgende criteria:

- Afstand tot bos: Aangezien structuurversterking van de bestaande bossen het basisobjectief is van de geplande bosuitbreiding in het Meetjesland, is een eerste aspect dat in rekening gebracht is de afstand tot de bestaande boskernen. Hiermee worden de aaneengesloten bossen met een minimumoppervlakte van 30 hectare bedoeld. Gronden in de zone rond boskernen krijgen een waarde afhankelijk van de afstand tot boskernen:
 - Waarde 3: 0 - 500 m afstand tot bestaande boskern;
 - Waarde 2: 500 - 1500 m afstand tot bestaande boskern;
 - Waarde 1: afstand tot bestaande boskern > 1500 m.
- Historisch bos: Gronden in de zone van historisch bos krijgen een bepaalde waarde al naargelang de tijdspannen waarin ze bosgebied waren. Dit gebeurt op basis van de Ferrariskaart (1771-78), de Vandermaelenkaart (1846-54), de topografische kaarten van 1920-40 (NGI), en de boskaart van het Vlaamse Gewest (2000):
 - Waarde 3: Bos ten tijde van Ferraris, 1850 en 1920 en nu geen bos meer;
 - Waarde 3: Bos in 1850 en 1920, nu geen bos meer;
 - Waarde 2: Bos in 1920, nu geen bos meer;
 - Waarde 2: Bos ten tijde van Ferraris en of 1850, nu geen bos meer;
 - Waarde 1: Geen bos op de karteringsmomenten.
- Biologische waardering: Buiten de bestaande bossen in de kerngebieden werden scores toegekend aan de rastercellen op basis van de biologische waardering, zoals hieronder weergegeven. Dit geeft de mogelijkheid de bestaande natuurwaarden buiten de bossfeer in de kerngebieden in rekening te brengen. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de geactualiseerde Biologische Waarderingskaart (Instituut voor Natuurbehoud, versie 1.0, 1978-86; en versie 2.0, 1997; correctie graslanden Waarschoot).
 - Waarde 2: BWK-waardering weinig waardevol (code mw, m, gw,n)
 - Waarde 1: BWK-waardering waardevol (code w, mz, mwz)
 - Waarde 0: BWK-waardering zeer waardevol (code z, wz)

- Totale ecologische wenselijkheid: De scores van de verschillende datalagen werden vervolgens vermenigvuldigd om tot totaalscores te komen. Het resultaat van deze analyse geeft een waarde aan van ecologische wenselijkheid. Op basis van deze score werd het mogelijk een classificatie van de ecologische wenselijkheid binnen de kerngebieden te maken.

4.2.2. Recreatieve wenselijkheid

Voor het evalueren van de recreatieve wenselijkheid voor bebossing van de kerngebieden wordt rekening gehouden met volgende criteria :

- Bevolkingsdruk binnen een straal van 7500 m rond kerngebied;
- Oppervlakte bestaand toegankelijk bos binnen een straal van 7500 m rond kerngebied;
- Lengte aan recreatieve routes binnen de kerngebieden;
- Aantal recreatieve voorzieningen/bezienswaardigheden binnen een straal van 400 m rond kerngebied;
- Voorkomen van traditionele bosattractiepolen;
- Recreatieve knelpunten.

Deze aanpak laat in eerste instantie toe zich een beeld te vormen van die zones waar de ratio "bevolkingsdichtheid/oppervlakte bestaand toegankelijk bos" hoog ligt, en er dus objectief gezien een grotere vraag bestaat naar toegankelijk bos voor de omwonende bevolking. Door middel van een kartering van de recreatieve routes en voorzieningen/bezienswaardigheden, was het mogelijk deze basisindex te verfijnen door de bestaande recreatiegewoontes in het Meetjesland in rekening te brengen. Voor de drie grote bosattractiepolen in het studiegebied (Drongengoed, Het Leen en de Lembeekse bossen), zoals die in het Masterplan Toerisme & Recreatie Meetjesland (Streekplatform Meetjesland en Toerisme Oost-Vlaanderen, 2001) beschreven staan, werd in een derde fase voor elk van de kerngebieden palend aan deze bossen nagegaan of hieraan nog bijstellingen dienden te gebeuren. Tenslotte werd ook aandacht besteed aan een aantal aanverwante recreatieve knelpunten waarvoor bosuitbreiding eventueel een oplossing kan bieden, of waarmee rekening dient gehouden te worden in het geval van bosuitbreiding.

- Basisindex recreatieve wenselijkheid: In een straal van 7500 m rond de toegankelijke bossen werd het aantal inwoners berekend. Dit aantal werd gedeeld door de oppervlakte toegankelijk bos binnen deze straal. De keuze van 7500 m is gebaseerd op een inschatting van de afstand die het merendeel van de recreanten bereid zijn af te leggen voor een bosbezoek. We hebben deze afstand beperkter gehouden dan de afstanden van 10 à 15 km die vermeld worden in de geraadpleegde literatuur (De Nil, 1973, Roggeman, 1982, Aminal, 1993). De reden hiervoor is dat de meeste van deze studies naar bosrecreatie uitgevoerd zijn in bossen met een meer dan gemiddelde recreatiedruk en een traditie van bosbezoek, en dat men kan aannemen dat mensen bereid zijn zich verder te verplaatsen om dergelijke bossen te bezoeken. In deze studie werden de bestaande recreatiegewoontes al in de tweede en derde stap van de analyse in rekening gebracht, en was het dus aangewezen de afstand gebruikt voor de berekening van de basisindex beperkter te houden.

- Dichtheid recreatieve routes binnen kerngebied: De dichtheid aan recreatieve routes geeft een bijkomende indicatie van de bestaande recreatiedruk in een bepaald gebied. Het is immers zo dat de recreatiedruk ook gebaseerd is op de recreatiegewoontes en voorzieningen.

Er werd gestreefd naar een zo volledig mogelijk beeld van het aanbod aan recreatieve routes in de regio. Het basismateriaal voor digitalisatie was het kaartmateriaal verzameld door het Regionaal Landschap Meetjesland (zie [kaart 6](#)). Dit werd nog aangevuld met de routes van het Provinciaal Fietsnetwerk en de mountainbikeroutes van Bloso. De lijst van de 117 ingebrachte recreatieve routes bevindt zich in [bijlage 3](#).

De berekening werd gedaan door de verhouding van de lengte aan recreatieve routes in een kerngebied (km) en de oppervlakte van het kerngebied (ha) te nemen. Dit leverde een score op die vergelijking van de dichtheid van het recreatieve netwerk tussen de verschillende kerngebieden mogelijk maakt.

Aangezien bij deze aanpak toch voorzichtigheid geboden is – het bestaande landschap wordt er niet bij in aanmerking genomen – werd het gewicht van de score zeer beperkt gehouden, namelijk 15% van het gewicht van de basisindex. Door vermenigvuldiging met de basisindex werd dan een nieuwe score berekend voor het kerngebied.
- Dichtheid van bezienswaardigheden en recreatieve voorzieningen in en rond kerngebieden: De aanwezigheid van bezienswaardigheden verhoogt het attractief karakter van een bepaald gebied. Ook recreatieve voorzieningen dragen sterk bij tot de aantrekkelijkheid. Op basis van het kaartmateriaal verstrekt door het Regionaal Landschap Meetjesland, werden 833 attractiepunten en voorzieningen in kaart gebracht voor het studiegebied (zie [kaart 6](#)).

Per kerngebied werd rekening gehouden met de punten die in, of binnen een afstand van 400 m rond het kerngebied gelegen waren. De keuze van deze afstand van 400 m is gebaseerd op de vrij beperkte actieradius van het merendeel van de recreanten (De Nil, 1973, Roggeman, 1982, Aminimal, 1993). In [bijlage 4](#) bevinden zich de gehanteerde waardes voor de bezienswaardigheden en recreatieve voorzieningen. Voor elk kerngebied werden de waardes van de aanwezige punten opgeteld, en gedeeld door de betrokken oppervlakte (= oppervlakte kerngebied + buffer van 400 m). Dit leverde een score op die vergelijking tussen de verschillende kerngebieden mogelijk maakt. Ook hier werd hetzelfde “voorzichtigheidsprincipe” toegepast, door toekenning van een gewicht van 15% t.o.v. het gewicht van de basisindex. Door vermenigvuldiging met de aangepaste basisindex werd een nieuwe score berekend per kerngebied.

Op basis van de drie voorgaande analyses werd de recreatieve wenselijkheid van bosuitbreiding in het kerngebied als “hoog” ingeschat.

- Bijsturing van de kerngebieden palend aan de grote bosattractiepolen: In het Masterplan Toerisme en Recreatie Meetjesland (Streekplatform Meetjesland en Toerisme Oost-Vlaanderen, 2001) wordt sterk de nadruk gelegd op de verdere recreatieve uitbouw van de drie grote bosattractiepolen in het gebied, namelijk het Drongengoed, Het Leen en de Lembeekse bossen. Deze drie boskernen ondergaan de hoogste recreatieve druk, een situatie die gegroeid is uit een jarenlange traditie van bosbezoek aan deze sites. De recreatieve voorzieningen –

horeca, parkeerplaatsen, wandelroutes, speelgelegenheid voor de kinderen, e.d.m... – zijn voor elk van de drie gebieden goed uitgebouwd, wat uiteraard de aantrekkelijkheid van de gebieden in de hand werkt.

Voor deze bijsturing werd de situatie van elk van de kerngebieden grenzend aan de drie bovenvermelde boskernen herbekeken. Hierbij werd ingeschat of een eventuele bosuitbreiding in het kerngebied significant kon bijdragen tot de recreatieve draagkracht van de boskern. Er werd uiteindelijk besloten de kerngebieden Eeklo's Leiken en Heihoek op te waarderen naar de hoogste recreatieve wenselijkheid:

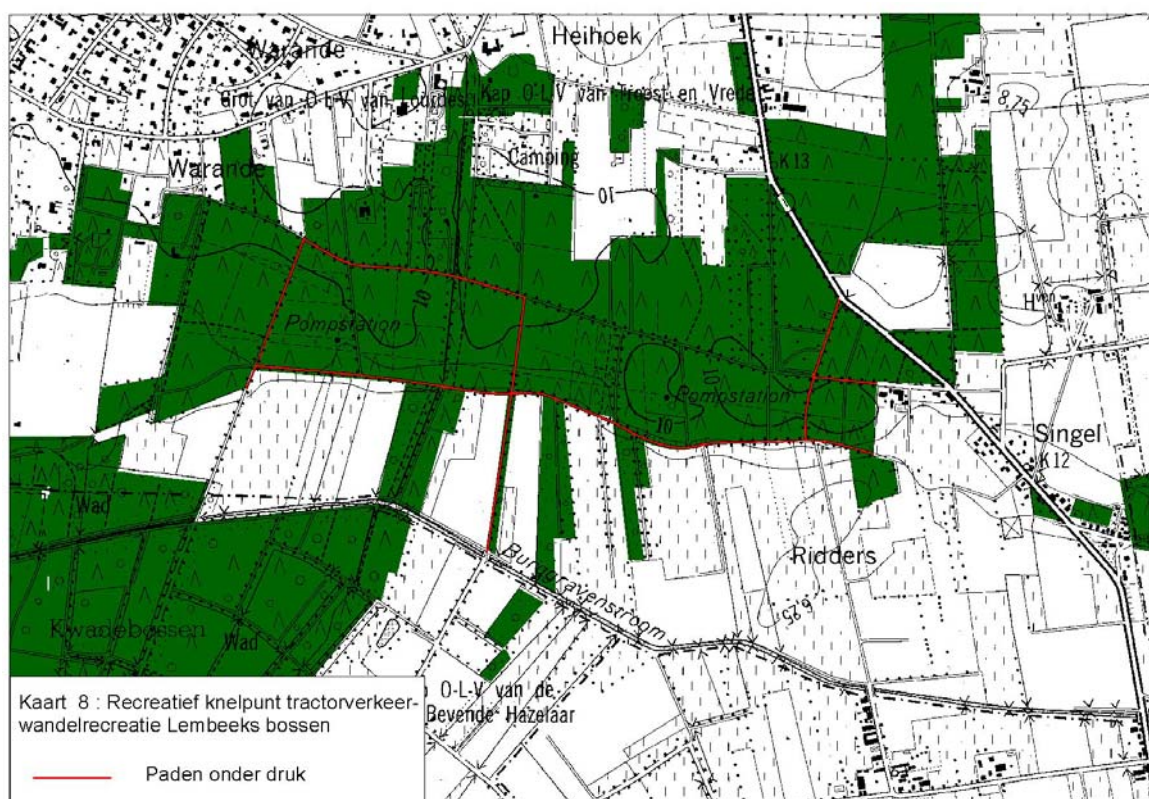
- Eeklo's Leiken: deze opwaardering wordt gebaseerd op het potentieel van stadsrandbos die dit gebied heeft. De Stad Eeklo voert in een deel van dit kerngebied al een natuurontwikkelingsproject op de stadsrand uit. Hierbij aansluitend zou verdere bosuitbreiding een duidelijke recreatieve meerwaarde kunnen creëren, en voor de stadsbewoners een valabel alternatief kunnen bieden voor het Provinciaal Domein Het Leen, dat onder zeer zware recreatiedruk staat.
- Heihoek: deze opwaardering wordt gebaseerd op de grote concentratie van druk bezochte horecazaken in de zeer nabije omgeving in dit gebied. Dit oostelijke gedeelte van de Warandewijk in de gemeente Lembeke, vlakbij het kerngebied gelegen, vormt dan ook het vertrek- en eindpunt voor de meeste bosbezoekers in dit gebied. Bijkomend bos hier zou daarom de recreatieve draagkracht van de Lembeekse bossen aanmerkelijk verhogen. Er zou hierbij ook ruimte kunnen vrijgemaakt worden voor typische familie- en kindvriendelijke bosrecreatie (picknickzones, speelzones in het bos, e.d.m...), aangezien deze voorzieningen nog ietwat ontbreken in de omgeving, en hun ligging t.o.v. de hierboven vermelde infrastructuren uitstekend zou zijn, want op wandelafstand.

Voor de andere kerngebieden gelegen aan deze drie belangrijke boskernen werd de recreatieve meerwaarde van bijkomend bos als minder belangrijk ingeschat. De voornaamste reden hiervoor is dat het merendeel van de bosrecreanten toch duidelijk in een zeer beperkte straal rond de recreatieve voorzieningen (vooral horeca, parkeerplaatsen en attractiepunten) blijven. Dit fenomeen is waargenomen en beschreven in een aantal algemene studies rond bosrecreatie (De Nil, 1973, Aminal, 1993). Meer specifiek vond Roggeman (1982) voor de Lembeekse Bossen dat de meeste bezoekers zich beperkten tot recreatie binnen een straal van 300 tot 500 m van de parkeerplaatsen. Daarom werd ervoor geopteerd de resultaten van de voorgaande recreatieve analyses zonder bijsturingen voor alle andere kerngebieden te behouden. Dit betekent onder meer dat zowel kerngebied Stuiver als kerngebied Onderdale-Kleitgoed een beperkte recreatieve wenselijkheid behouden. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn:

- De Stuiver: de afstand tot de meest bezochte recreatieve voorzieningen (rondom het bosinfectrum in Het Leen) is dermate groot dat de bestaande recreatiedruk in dit kerngebied vrij laag is, en dat bijkomend bos er geen grote recreatieve meerwaarde zou betekenen.
- Onderdale-Kleitgoed: de afstand tot de belangrijkste recreatieve voorzieningen (parkeerplaatsen, horeca, recreatieve routes, e.d.m...) is in vogelvlucht wel zeer beperkt. Nochtans vergt het, door de ligging van het militair domein, van de recreanten die van deze voorzieningen vertrekken toch een vrij grote

inspanning om het kerngebied te bereiken (zie [kaart 7](#)). Daarom werd de recreatieve meerwaarde van bijkomend bos ook hier als minder belangrijk ingeschat.

- Recreatieve knelpunten: Naast de analyse van recreatieve wenselijkheid van bosuitbreiding in de strikte zin, gaven de terreinbezoeken en de gesprekken met bevoorrechte getuigen ook inzicht in een aantal aanverwante recreatieve knelpunten, waarvoor bosuitbreiding mogelijk een oplossing kan bieden:
 - Tractorverkeer op druk bewandelde paden in de Lembeekse bossen: In de meeste gevallen zijn de gewone landbouwactiviteiten uiteraard perfect combineerbaar met zachte recreatie, en ondervinden beide weinig hinder van elkaar. Een uitzondering daarop vormen de Lembeekse bossen. Hier is de recreatiedruk al decennialang bijzonder hoog. Op de drukst bewandelde bospaden veroorzaakt de combinatie met het tractorverkeer van en naar een aantal percelen tussen het Bellebargiebos en de Lembeekse Bossen (zie kaart 8) een degradatie van het bestaand bos. Paden verwijden zich of worden moeilijk begaanbaar. Het omschakelen van intensief landbouwgebruik naar een vorm van natuurontwikkeling van een beperkt aantal van deze percelen zou de situatie hier sterk verbeteren. Bosuitbreiding kan hierin uiteraard een rol spelen.

- Ontoegankelijkheid van bestaande bossen: In sommige zones vormt de ontoegankelijkheid van de bestaande bossen en/of trage wegen een reëel obstakel dat de (verdere) uitbouw van zachte recreatie ernstig belemmert. Op gemeentelijk vlak kunnen stappen ondernomen worden voor de openstelling van deze wegen, met behulp van de bestaande subsidiekanalen (zie [paragraaf 3.2](#)). Mogelijke partners hierin zouden eventueel de Bosgroep Zandrug

Maldegem-Stekene, het Regionaal Landschap Meetjesland en de VZW Trage Wegen kunnen zijn.

4.2.3. Landschappelijke wenselijkheid

Deze analyse gebeurde door het in kaart brengen van de landschappelijk waardevolle elementen enerzijds, en de landschappelijk hinderlijke infrastructuren anderzijds. De terreinbezoeken lieten toe een kaart op te maken waar elk kerngebied in landschappelijk homogene deelzones werd opgedeeld. Voor elk van deze deelzones werden de landschappelijke kenmerken opgetekend:

- Landschappelijk waardevolle elementen:
 - Dreven, houtkanten;
 - Hoogstamboomgaarden;
 - Halfnatuurlijke graslanden;
 - Traditionele ontginningsstructuren en perceleringspatronen;
 - Rietkragen, algemene leesbaarheid in het landschap van waterlopen;
 - Landschappelijk aantrekkelijke vista's;
 - Bouwkundig erfgoed;
- Landschappelijk hinderlijke infrastructuren:
 - Grote verkeersassen doorheen openruimtegebied;
 - Storende geïsoleerde bebouwingen en andere constructies in het openruimtegebied.

Deze informatie liet toe een kaart op te maken waarin werd weergegeven met welke criteria er bij een eventuele bosuitbreiding dient rekening gehouden te worden. Deze wordt weergegeven bij de visievorming per kerngebied. Als bijkomende landschappelijke informatiebron werd bij de visievorming ook de Landschapsatlas gebruikt. Tevens werd advies ingewonnen bij Afdeling Monumenten en Landschappen.

De inventaris van de landschappelijke kenmerken binnen de kerngebieden stelde ons ook in staat aan de deelzones in elk kerngebied een rangorde van landschappelijke wenselijkheid van bosuitbreiding toe te kennen.

4.2.4. Totale wenselijkheid

De scores van de ecologische, recreatieve en landschappelijke analyses werden vervolgens vermenigvuldigd om tot totaalscores te komen. Dit maakte een rangordening mogelijk binnen de kerngebieden met klassen die de totale wenselijkheid van bosuitbreiding weergeven.

Vervolgens berekenden we de gemiddelde totale wenselijkheid per kerngebied. Dit is de som van de scores voor elke GIS-cel binnen een kerngebied gedeeld door het aantal cellen per kerngebied. Deze gemiddelde waarde gaf een beeld over de rangorde van bosuitbreidingsprioriteit van de verschillende kerngebieden. Op basis van de voorgaande analyse werd de gemiddelde wenselijkheid van bosuitbreiding voor het kerngebied Markette als "hoog" ingeschat.

4.3. Haalbaarheidsanalyses

4.3.1. Planologische haalbaarheid

De analyse van de planologische haalbaarheid steunt op twee pijlers:

- Gewestplan en streetnet: Deze gegevens gaven een eerste beeld van de planologische haalbaarheid van bosuitbreiding binnen de kerngebieden. De volgende classificatie werd daarbij toegepast:
 - Bebouwing, wegen, industrie, water, woongebied: niet haalbaar
 - Onbebouwd woonparkgebied Scheutbos: moeilijk haalbaar
 - Agrarisch gebied: haalbaar
 - Bos- en natuurgebied: zeer haalbaar

- Beleidsdocumenten en visie leden Begeleidingsgroep, vertegenwoordigers gemeentes en bevoorrechte getuigen: De basisindex van de planologische haalbaarheid werd nog bijgestuurd met de visies uit richtinggevende beleidsdocumenten en documenten met sectorvisies (zie [bijlage 5](#)). Daarnaast werden in deze analyse ook de visies en reacties van de leden van de Begeleidingsgroep, vertegenwoordigers van de gemeentes en ev. andere bevoorrechte getuigen opgenomen. Zoals reeds aangegeven werd hierbij gestreefd naar een eerlijke, want evenredige verdeling van de contacten met de verschillende belangengroepen, zodat een realistisch beeld verkregen werd van de ruimteclaims die er op elke specifieke locatie rusten. Wanneer er betreffende een bepaalde analyse of een specifiek kerngebied meningsverschillen, onduidelijkheden, of anderzijds juist grote mogelijkheden bleken te bestaan, dan werd er nog een extra inspanning gedaan ter uitklaring van deze concrete kwesties door contactname met bevoorrechte getuigen ter zake. Voor dit deel van de analyse werd een kaartlaag aangemaakt waarop de besproken zones werden aangeduid, en er een score aan werd toegekend die de planologische haalbaarheid van bosuitbreiding weergaf. Waar zones elkaar overlaptten werd het gemiddelde genomen.

Naast de opmerkingen die tijdens de vergaderingen van de begeleidingsgroep naar voren gebracht werden, waren de persoonlijke en schriftelijke contacten met de vertegenwoordigers van de verschillende betrokken partijen een bijkomend forum om algemene bekommernissen rond de uitvoering van deze studie te melden. De meer plaatsgebonden overwegingen werden in het hierboven beschreven deel van de methodiek in rekening gebracht; andere opmerkingen werden op meer kwalitatieve wijze verwerkt bij de visievorming. Waar nodig werd dit in het gedeelte met de resultaten aangegeven.

De totale planologische haalbaarheid werd berekend door optelling van de basisindex – o.b.v. gewestplan en streetnet – en ½ van de scores van de beleidsdocumenten en sectorvisies. Dit leverde vier klassen van planologische haalbaarheid op.

4.3.2. Landbouweffecten

4.3.2.1. Bodemgeschiktheid

Voor deze analyse werden twee informatiebronnen gecombineerd:

- De bodemgeschiktheidskaarten: Deze geven de bodemgeschiktheid voor (negen) verschillende teelten voor de verschillende bodemtypes weer. De analyse van de bodemgeschiktheid gebeurde op basis van een combinatie van textuur en drainageklassen van de bodems, en leidde tot bodemgeschiktheidsmatrices voor negen verschillende teelten (zie Tabel 2). Deze kaarten zijn uitgewerkt voor de Studies Landelijk Gebied (Provincie Oost-Vlaanderen, 1996). Belangrijk hierbij is dat de gebruikte bodemkaarten geactualiseerd werden voor deze analyse. Vooral voor de drainageklassen is dit cruciaal.

Tabel 2: Teeltgroepen waarvoor bodemgeschiktheidsmatrices werden opgesteld (Provincie Oost-Vlaanderen, 1996).

Akkerbouwteelten	Tuinbouwteelten
Grasland	Teelten onder glas
Mais	Azalea's en Begonia's
Akkerbouw	Bosboomteelt
Extensieve groenteteelt	Intensieve groenteteelt
Fruitteelt	

- De landbouwgebruikspercelenkaart: Deze geeft de huidige teelt op elk perceel weer (OC-Gis, 1999).

Combinatie van deze informatiebronnen liet toe een beeld te vormen van de bodemgeschiktheid binnen de kerngebieden voor de huidige teelten. Door de combinatie van de 2 kaartlagen kreeg men per cel een waarde (waarde van 1 tot 5) die de geschiktheid aangeeft van de bodem voor de huidige teelt. Op basis van deze bodemgeschiktheidsscores werden klassen toegekend die de haalbaarheid voor bosuitbreiding aangeven.

4.3.2.2. MAP-restricties

Op basis van de MAP-codes werd een rangordening opgesteld van de percelen binnen de kerngebieden in vier klassen:

- 2 laagste klassen: uitrijmogelijkheid (zonder en met beperkingen)
- 2 hoogste klassen: uitrijverbod (met of zonder mogelijkheid 2GVE)

4.3.2.3. Uitbollingsgraad

De klassering van de uitbollingsgraad is gebaseerd op gegevens afkomstig van de Mestbank (VLM). Deze hanteert de volgende definitie: "de uitbollingsgraad (0-100 %) wordt bepaald op basis van de leefbaarheid van de bedrijven en de leeftijd van de bedrijfsleider:

- Is de bedrijfsleider jonger dan 50, wordt automatisch een uitbollingsgraad van 0 toegekend aan het bedrijf, en wordt aldus verondersteld dat het om een jong landbouwbedrijf gaat.
- Is de leeftijd tussen 50 en 65: $((\text{leeftijd} * 100) / (\text{leefbaarheidsklasse} * 65))$.
- Indien de leeftijd hoger is dan 65, dan wordt de uitbollingsgraad van het bedrijf op 100% gesteld."

Voor deze studie werd deze berekeningswijze van de VLM overgenomen, na terugkoppeling met vertegenwoordigers van de landbouwsector.

De parameter "leefbaarheidsklasse" is een inschatting van de economische leefbaarheid van het betrokken bedrijf. Deze wordt berekend op basis van het Bruto Standaard Saldo (BSS), d.i. een berekening van de geldwaarde van de bruto productie van een bedrijf, maar hierbij wordt ook rekening met de investeringslast, die van sector tot sector sterk kan verschillen.

Voor deze studie werd de uitbollingsgraad onderverdeeld in 4 klassen:

- Waarde 0: uitbollingsgraad 0%
- Waarde 1: uitbollingsgraad 0-33%
- Waarde 2: uitbollingsgraad 33-66%
- Waarde 3: uitbollingsgraad 66-100%

Het is wel belangrijk aan te geven dat voor die zones waarvoor geen data beschikbaar waren (vennootschappen waarvoor geen leeftijd gekend, of landbouwbedrijven die niet meldingsplichtig zijn aan de Mestbank), ervoor gekozen is de waarde 0, dus de laagst mogelijke haalbaarheid van bosuitbreiding toe te kennen. Deze groep bestaat zowel uit zeer grote landbouwbedrijven (vennootschappen) en intensieve tuinbouwbedrijven (niet meldingsplichtig wegens hun beperkte oppervlakte), als uit kleine landbouwbedrijfjes (eveneens niet meldingsplichtig), vaak uitgebaat als hobby of als nevenberoep. Voor deze laatste categorie is de klassering van laagste haalbaarheid van bosuitbreiding in een aantal gevallen ongetwijfeld een onderschatting, maar omdat het met de beschikbare gegevens onmogelijk was het onderscheid tussen de drie verschillende bedrijfstypes in deze groep te maken, werd ervoor geopteerd hen alle de laagste haalbaarheid toe te kennen voor de GIS-analyse.

4.3.2.4. Onderscheid huiskavel/veldkavel

Het onderscheid tussen de begrippen huiskavel en veldkavel diende ook in rekening gebracht te worden. De huiskavel is voor de landbouwbedrijven immers belangrijk om tal van redenen. In eerste instantie is dit omdat de variabele kosten (bewerkingskosten, voederkosten,..) er lager zijn, en het netto-inkomen per hectare en dus de waarde van de huiskavel hoger liggen voor de betrokken landbouwers. Een tweede belangrijke reden voor het in aanmerking nemen van de huiskavels is de bezorgdheid bij de landbouwsector omtrent mogelijke afstandsregels tussen bedrijfszetel en bos die eventueel in de toekomst zouden kunnen opgelegd worden. Door aan de huiskavels een lagere haalbaarheid toe te kennen, werd ook deze bezorgdheid in rekening gebracht. (Overigens werd ook op andere niveaus in deze methodiek rekening gehouden met mogelijke afstandsregels.) Een derde reden waarom de huiskavels zo belangrijk zijn, geldt vooral voor melkvee- en biologische rundveebedrijven. Deze zouden het veel moeilijker hebben een leefbaar bedrijf te runnen zonder deze huiskavels, waar het vee gedurende een groot deel van het jaar graast.

In deze studie werd met "huiskavel" alle percelen bedoeld met hun middelpunt op maximum 100 m rond de bedrijfszetel. Dit is de definitie die ook de VLM hanteert in haar landbouweconomische studies rond bosuitbreiding (VLM, 2002). Aan huiskavels werd vervolgens een lagere haalbaarheid toegekend dan aan veldkavels.

4.3.2.5. Totale landbouweffecten

De scores van de verschillende datalagen werden vervolgens vermenigvuldigd om tot totaalscores te komen, die een klassering toelieten van de totale landbouweffecten.

4.3.3. Totale haalbaarheid

Net zoals bij de totale wenselijkheid werd de totale haalbaarheid berekend door het vermenigvuldigen van de scores van de voorgaande analyses. Dit leidde tot een rangordening binnen de kerngebieden met klassen die de totale haalbaarheid van bosuitbreiding weergeven.

5. Combinatie van de resultaten van de analyses

De totaalresultaten van de analyses werden tenslotte gecombineerd, zodat binnen elk kerngebied een beeld verkregen werd van de overlappingsen van de verscheidene klassen van wenselijkheid en haalbaarheid. Hiervoor werd een opdeling gemaakt in de volgende klassen:

- Wenselijkheid en Haalbaarheid < gemiddeld;
- Wenselijkheid en Haalbaarheid > gemiddeld;
- Wenselijkheid = hoogste klasse; Haalbaarheid < gemiddeld;
- Wenselijkheid = 2^{de} hoogste klasse; Haalbaarheid < gemiddeld;
- Wenselijkheid < gemiddeld; Haalbaarheid > gemiddeld.

Deze kaarten vormden de basis voor de vorming van de bosuitbreidingsvisie op korte termijn per kerngebied.

RESULTATEN

1. Insteek aandachtsgebieden voor lange-termijn visievorming bosuitbreiding

De aandachtsgebieden (zie [kaart 19](#)) dienen als insteek voor de realisatie van een lange-termijn visie voor de verdere ontwikkeling van het buitengebied in het Meetjesland. Zoals voorheen al aangegeven is de afbakening van deze zones gebaseerd op voorgaande studies en documenten omtrent de wenselijkheid van bosuitbreiding en –verbinding in Vlaanderen. De geselecteerde locaties zullen in een volgende fase afgewogen worden tegen andere sectorvisies en ruimteclaims op het buitengebied. De nadruk zal hierbij liggen op de visie die naar voren gebracht wordt in de Studies Landelijk Gebied die de Provincie Oost-Vlaanderen momenteel uitwerkt voor alle gemeentes. Ook andere documenten aangaande de Gewenste Agrarische Structuur kunnen hierbij uiteraard in aanmerking genomen worden. Verder zal er ook met de gewestplannen en de bestaande infrastructuur moeten rekening gehouden worden, alsook met landschappelijke en cultuurhistorische overwegingen, en met de natuurwaarden en –potenties buiten de bosseer.

Deze analyses zijn in deze studie al gedetailleerd uitgevoerd binnen de kerngebieden, ter uitwerking van de korte-termijn bosuitbreidingsvisie voor deze zones. De methodiek gebruikt voor deze wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses biedt perspectieven voor de afwegingen die nodig zullen zijn voor de uitbouw van een lange-termijn bosuitbreidingsvisie voor de streek. Hoofddoel van deze afweging van de aandachtsgebieden tegen andere sectorvisies is te komen tot een verfijning van de aandachtsgebieden waarbinnen het Streekplatform dan in de toekomst bosuitbreiding in overweging zou kunnen nemen.

Op basis van de hier gebruikte methodiek voor de vorming van de korte-termijn planning van bosuitbreiding, kan het Streekplatform bovendien een soortgelijke multi-criteria-methodiek gebruiken die haar in de toekomst zal toelaten om de wenselijkheid en haalbaarheid af te wegen van bosuitbreidingsopportuniteiten die binnen deze verfijnde aandachtsgebieden vallen.

De unieke positie van het Streekplatform binnen de streek laat haar toe om in wederzijds vertrouwen door eigenaars en/of organisaties op de hoogte gesteld te kunnen worden van aankoopdossiers en andere opportuniteiten waarbij bosuitbreiding in aanmerking kan komen. De voorwaarden voor bosuitbreiding van vrijwilligheid, geleidelijkheid, en een billijk aankoopbeleid die het Streekcharter stelt, staan immers garant voor een integere afhandeling van deze dossiers. Bovendien is het Streekplatform goed geplaatst om met oog voor de visie van alle betrokken partijen een eerste afweging te maken van de voor- en nadelen die bosuitbreiding in een specifieke zone kan hebben. De uitstekende kennis van het gebied en zijn bewoners zullen dit proces enkel vergemakkelijken.

Bij die concrete opportuniteiten waar de eigen afweging door het Streekplatform wijst op een consensus vóór bosuitbreiding binnen de streek kan het Streekplatform de nodige stappen ondernemen om een geschikte partner te vinden om deze aankoop en/of bosuitbreiding verder te onderhandelen en eventueel daadwerkelijk uit te voeren. Dit kan de grondeigenaar zelf zijn, die daarvoor gebruik kan maken van een aantal subsidiekanalen (zie [paragraaf 3.2](#)). Men kan ook andere partners vinden in lokale besturen, organisaties, de Provincie Oost-Vlaanderen en/of de Afdeling Bos en Groen.

2. Korte-termijn visievorming bosuitbreiding op basis van de kerngebieden

2.1. Inleiding

Per kerngebied wordt een korte beschrijving gegeven, waarin aandacht wordt besteed aan mogelijke spanningsvelden en potentialiteiten die relevant zijn voor de bosuitbreidingsvisie binnen dit kerngebied. De resultaten van de wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses worden weergegeven, met als belangrijkste onderdeel de kerngebied-combinatiekaart, die een idee geeft van de verdeling van totale wenselijkheid en totale haalbaarheid, én van hun overlappingsen binnen de kerngebieden.

Omwille van het respect voor de persoonlijke levenssfeer werd door de opdrachtgevers besloten de kaarten en tabellen die resultaten tot op perceelsniveau weergeven, niet beschikbaar te stellen op deze website.

De uiteindelijke visievorming kwam tot stand op basis van deze combinatiekaarten. Deze visievorming was daarnaast ook gestoeld op een bijkomende controle naar mogelijke landbouweffecten die het voorstel van bosuitbreiding zou teweegbrengen. Daarbij werd vooral getracht de huiskavels te vrijwaren. In een derde stap werd rekening gehouden met lopende aankoopdossiers die al in een vergevorderd stadium zijn, zodat de bestemmingswijzigingen daadwerkelijk vrij goed zouden samenvallen met de te realiseren effectieve bosuitbreiding.

Het uiteindelijke voorstel tot bosuitbreiding bestaat dus uit twee delen:

- Voorstel tot afbakening planologische bosuitbreiding: op basis van de wenselijkheids- en haalbaarheidsanalyses worden bestemmingswijzigingen naar bosuitbreidingsgebied voorgesteld. Deze zijn "hard", d.w.z. dat ze concreet op kaart ingevuld zijn. Einddoel is een concreet voorstel van 300 hectare bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied, waarvoor binnen de begeleidingsgroep en na bespreking met de gemeenteraden een draagvlak (eventueel met bijgevoegde opmerkingen of minderheidsstandpunten) bestaat. Dit voorstel zal door de afdeling Bos & Groen gecommuniceerd worden naar de afdeling Ruimtelijke Planning van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het zal als sectorvisie ingebracht worden in de discussies rond de afbakening van het buitengebied (resp. afbakening van stedelijke gebieden). Vóór de uiteindelijke (gehele of gedeeltelijke) goedkeuring van het RUP doorloopt dit voorstel nogmaals de geëigende overleg- en openbare procedure overeenkomstig de wetgeving op de Ruimtelijke Ordening.

Dit voorstel blijft ook nog in geringe mate aanpasbaar.

De betrokken overheid (Afdeling Bos en Groen, Provincie Oost-Vlaanderen of gemeente) zal haar actief aankoopbeleid richten op (een selectie van) de bestaande en geplande groene gebieden.

Indien toch nog agrarische gebieden gekocht zouden worden, dan zou dit op aanbod van de eigenaar en in consensus met de gebruiker gebeuren (passief aankoopbeleid). Door dergelijke effectieve aankoop en afspraak met de gebruiker verandert de 'haalbaarheid' immers in een absoluut maximale haalbaarheid.

Afhankelijk van de wenselijkheid kunnen deze gronden dan gebruikt worden als ruilgrond, of in aanmerking komen voor bebossing.

Bij de afbakening van het buitengebied zullen de aangekochte, te bebossen gronden voorrang krijgen bij de voorstelling van nieuwe bos(uitbreidings)gebieden en zal een analoge hoeveelheid gronden, die nu planmatig voorgesteld worden, geschrapt worden.

Dit gebeurt eerst in hetzelfde kerngebied, eventueel ook in andere kerngebieden.

- Voorstel tot effectieve bosuitbreiding: De effectieve bosuitbreiding is "zacht": hierover is de onzekerheid groter, aangezien de effectieve bosuitbreiding op korte termijn uiteraard zeer afhankelijk is van de opportuniteiten die zich in een kerngebied zullen voordoen. Minnelijke verwerving is hierbij de basis. Het voorstel van streefoppervlakte effectieve bosuitbreiding is eerst en vooral gebaseerd op de resultaten van de analyses. Er werd altijd vanuit gegaan dat de na te streven oppervlakte niet groter mocht zijn dan de oppervlakte van de klasse "Wenselijkheid én Haalbaarheid > gemiddeld" uit de combinatiekaarten. Het voorstel moest ten tweede ook kleiner zijn dan de som van de oppervlakte ongerealiseerd groen- en bosgebied + de voorgestelde oppervlakte bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied. Verder werd dit voorstel voor de na te streven effectieve bosuitbreiding bijgestuurd op basis van de "bosuitbreidingsprioriteit" van elk kerngebied. Deze bosuitbreidingsprioriteit is dan weer gebaseerd op de gemiddelde wenselijkheid van bosuitbreiding voor elk kerngebied. Tenslotte werden bij deze voorstellen ook een aantal lopende aankoopdossiers die al in een vergevorderd stadium waren, mee in rekening gebracht.

Het geheel wordt tenslotte geïllustreerd met een tabel waarin de oppervlaktes worden weergegeven die relevant zijn bij deze visievorming:

- Huidige oppervlaktes van de verschillende hoofdkleuren van gewestplan binnen kerngebied;
- Oppervlaktes bestaand bos binnen de verschillende hoofdkleuren van het gewestplan, binnen het kerngebied;
- Aangeven van de bosuitbreidingsprioriteit voor dit kerngebied;
- Voorstel oppervlakte planologische bosuitbreiding;
- Voorstel streefoppervlakte effectieve bosuitbreiding.

2.2.Kerngebied Heihoek

Kerngebied Heihoek bevindt zich in de gemeente Lembeke (grondgebied Kaprijke) op de noordelijke grens van de Lembeekse bossen. Bosuitbreiding zou hier een uitgelezen structuurversterkend karakter voor de bestaande bossen hebben. Het zuidelijk deel van dit kerngebied was tot de eerste helft van de 20ste eeuw nog bos, wat bijdraagt tot de wenselijkheid van bosuitbreiding in dit deel van het kerngebied. Er zijn weinig of geen sporen van waardevolle natuurelementen buiten de bossfeer.

De Lembeekse bossen behoren al generaties lang tot de meest bezochte boskernen in het Meetjesland. Het kerngebied sluit aan op de bestaande camping aan de bosrand en op de drukbezochte horeca-zaken in het oostelijk deel van de Warande-wijk in Kaprijke. Ook het Bardelaere-museum is vlakbij gelegen. Het is dan ook aan de ruime parkeergelegenheid die deze recreatieve voorzieningen bieden dat het merendeel van de bosbezoeken begint en eindigt.

Aangezien het kerngebied zich grotendeels bevindt binnen de perimeter van 300 à 500 m waartoe de doorsnee wandelaar zich hier doorgaans beperkt (Roggeman, 1982), is het dan ook ideaal gelegen in het kader van de recreatieve wenselijkheid. Bosuitbreiding hier zou dus een bijzondere recreatieve meerwaarde kunnen betekenen voor dit gebied. Enerzijds zou het de bestaande boskern ontlasten, die momenteel onder zeer zware recreatiedruk staat. Anderzijds kan een gepaste invulling van dit gebied – goede wandelpaden, de inrichting van een speelbos, kind- en familievriendelijke inrichtingen in het bos, enz... – hier in bijzondere mate bijdragen tot de verdere recreatieve uitbouw van deze bosattractiepool.

Landschappelijk is dit gebied momenteel weinig interessant. De bestaande (lint)bebouwing dreigt de open ruimte in dit kerngebied te verdrücken, en het traditionele, typisch Meetjeslandse perceleringspatroon is er niet waarneembaar. Er zijn ook weinig kleine landschapselementen in deze zone.

Het merendeel van dit gebied is op de gewestplanning bosgebied, waarvan er slechts weinig gerealiseerd is. Het gewestplan geeft ook een reservatiezone voor het verleggen van de N456 aan, maar de visie binnen de Afdeling Ruimtelijke Planning zou nu zijn de ontsluiting van de dorpskern van Lembeke via het noorden te laten verlopen, en hier slechts een eventuele verbreding van de bestaande wegen uit te voeren. Deze studie pleit er dan ook sterk voor deze reservatiestrook integraal in bosuitbreidingsgebied om te zetten ([zie kaart 21](#)).

De wenselijkheid van bosuitbreiding wordt in dit gebied zeer hoog ingeschat, terwijl de haalbaarheid van bosuitbreiding ook hoger dan gemiddeld is. Er bevinden zich ook geen huiskavels in deze zone. Het advies voor dit kerngebied is dan ook een verdere inkleuring naar bosuitbreidingsgebied ([zie kaart 21](#)), en een maximale effectieve bosuitbreiding na te streven (zie tabel 5). Bij effectieve bosuitbreiding dient zorg besteed te worden aan de bestaande dreven in een deel van dit gebied ([zie kaart 22](#)).

Tabel 5. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Heihoek

	Bosgebied	Agr. Gebied met landsch. Waarde			Totaal	
Totale Oppervlakte	36	7,1			43,2	
Oppervlakte Bestaand bos	2,3	0			2,3	
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid (W) & haalbaarheid (H)	30	0,2	0	0	1,7	11,4
	Bosuitbreidingsprioriteit				Hoog	
		Bestemmingswijziging		Effectieve bosuitbreiding		
	Voorstel	7,1		30		

2.3.Kerngebied Burggravenstroom

Het kerngebied Burggravenstroom is voornamelijk gelegen op het grondgebied Kaprijke, met een zuidwestelijke uitloper in Waarschoot. Dit kerngebied ligt op de zuidelijke grens van de Lembeekse bossen. In het westen geeft dit kerngebied aansluiting op het Bellebargiebos.

In het westelijk deel van dit kerngebied is structuurversterking door verbinding van beide bestaande bossen ecologisch bijzonder relevant. Bij de ecologische overwegingen over dit kerngebied dient echter wel rekening gehouden te worden met de bestaande natuurwaarden buiten de bossfeer in deze zone. Ook landschappelijk en ecologisch gezien zijn er een aantal argumenten – leesbaarheid van de Burggravenstroom in het landschap, goed bewaarde traditionele metenpercelering, belang van open plekken in het bos – om de effectieve bosuitbreiding in dit deel vrij beperkt te houden, en hier ook zeker andere vormen van natuurontwikkeling na te streven. Dit deel van het kerngebied valt trouwens in het voorontwerp van het VEN. Daarnaast is de Burggravenstroom ook aangeduid in het Voorontwerp Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Oost-Vlaanderen als bovenlokale ecologische infrastructuur.

Nochtans is het toch bijzonder aangewezen deze zone uit het intensieve landbouwgebruik te proberen halen. Ingeklemd tussen de bestaande boskernen, veroorzaakt het tractorverkeer van en naar deze percelen immers een belangrijk spanningsveld met de recreatie in de Lembeekse Bossen (zie [kaart 8](#)). Waar in de meeste gevallen landbouw en recreatie perfect combineerbaar zijn, staan de paden in de Lembeekse bossen onder dermate hoge druk dat ze voor een vrij belangrijke degradatie van dit bosgebied zorgen, o.a. door een sluipende verbreding van de paden.

Het advies voor dit westelijke deel van het kerngebied is dus een inkleuring naar bosuitbreidingsgebied dat goed aansluit op het bestaande bosgebied (zie [kaart 24](#)), maar wel rekening houdt met de landbouweffecten. Binnen deze zone kan dan een actief aankoopbeleid gevoerd worden, met dien verstande dat de effectieve bosuitbreiding eerder beperkt kan gehouden worden, om voldoende ruimte te bieden voor de invulling van de andere landschappelijke en ecologische overwegingen (zie [kaart 25](#)).

Hoewel delen van de oostelijke helft van dit kerngebied historisch bos waren, is het ecologische en recreatieve argument om in dit deel van het kerngebied bosuitbreiding te realiseren minder doorslaggevend. Landschappelijk is dit gebied nog vrij waardevol, met een uitgesproken metenpercelering die zich zeer goed laat bewonderen vanop de rand van het bestaande bos. Wel zouden er belangrijke inspanningen moeten gedaan worden voor het herstel van de kleine landschapselementen in deze zone.

In of aangrenzend op dit deel van het kerngebied bevinden zich een aantal landbouwbedrijven met hoge leefbaarheid. De landbouweffecten bij bosuitbreiding in dit deel van het kerngebied worden dan ook als hoog ingeschat. Ook is de bezorgdheid uitgesproken voor dit gebied omtrent de eventuele mogelijkheid van toekomstige afstandsregels die de rechtszekerheid van de bedrijven in deze zone zouden kunnen in het gedrang brengen. Ook hiermee werd rekening gehouden.

Het advies van de studie voor dit oostelijke deel van het kerngebied is dan ook geen bestemmingswijziging uit te voeren (zie [kaart 24](#)), en er ook geen effectieve bosuitbreiding uit te voeren. Zoals vermeld is het wel aangewezen hier te streven naar een herstel van de kleine landschapselementen (zie [kaart 25](#)). De mogelijkheden hiervoor worden in [paragraaf 3.2](#) van dit hoofdstuk opgelijst.

Tabel 6. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Burggravenstroom

	Bosgebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Woongebied met landelijk karakter	Zone voor openbaar nut		Totaal
Totale Oppervlakte	24,3	95,9	2,3	0,2		122,7
Oppervlakte Bestaand bos	4	6,8	0,1	0,1		11,1
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	51,9	4,2	31,6	1,7	6,5	26,8
	Bosuitbreidingsprioriteit					Matig
		Bestemmingswijziging		Effectieve bosuitbreiding		
	Voorstel	19,6		20		

2.4.Kerngebied Scheutbos

Het kerngebied Scheutbos dat zich bevindt op de grondgebieden van Eeklo, Kaprijke en Waarschoot, wordt voor de duidelijkheid bij deze bespreking opgedeeld in vier zones.

Eerst en vooral is er het centrale noordelijke deel, dat bestaat uit het bestaande Scheutbos en het aanliggende deel dat ook woonparkgebied is, maar nu in agrarisch gebruik is. De reeds verkavelde en bebouwde zones zijn niet in dit kerngebied besloten, maar voor de overige wordt in deze studie duidelijk de optie genomen dit gebied in te kleuren naar bosgebied, voor het bestaande bos, en bosuitbreidingsgebied, voor het aanliggende woonparkgebied in agrarisch gebruik (zie [kaart 27](#)). Aangezien het voorstel tot bestemmingswijziging naar bosgebied de "regularisatie" van bestaand bos beoogt, draagt deze oppervlakte (42 ha) echter wel niet bij tot de geplande 300 ha bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied, die dient om de bosuitbreiding gestalte te geven.

De visie hierachter is dat in een Vlaanderen waar bosbehoud gepromoot wordt, en waar bovendien naar 10 000 ha bosuitbreiding gestreefd wordt, het verdwijnen van deze bestaande boskern absoluut tegen de algemene beleidsvisie zou ingaan. In het Streekcharter Meetjesland neemt ook de streek duidelijk positie in dit dossier, en pleit ze voor wijziging naar een groene bestemming van dit gebied. Verder bestaat er op gemeentelijk niveau duidelijk geen vraag naar verdere verkaveling en bebouwing in deze zone.

Deze studie wil dan ook een duidelijk signaal geven inzake dit dossier. Het advies van deze studie is een bestemmingswijziging naar bosgebied voor het bestaande bos, en naar bosuitbreidingsgebied voor dat deel van het woonparkgebied dat nu nog in agrarisch gebruik is (zie [kaart 27](#)). Effectieve bosuitbreiding in deze laatste zone zou een structuurversterkend effect hebben op het bestaande bos. De afbakening van het kerngebied is overigens zo gekozen hier dat de planschade bij bestemmingswijziging zo minimaal mogelijk wordt gehouden, aangezien het hier om de niet verkavelde delen van het woonparkgebied gaat.

Een tweede zone is het gebied oostelijk van het bestaande Scheutbos. Ingeklemd tussen de Lembeekse bossen, het Bellebargiebos en het bestaande Scheutbos, staat het structuurversterkende potentieel van deze percelen buiten kijf. Het grootste deel van deze zone is lange tijd bos geweest en slechts vrij recent ontbost, wat nog bijdraagt aan de ecologische wenselijkheid van bebossing hier. Landschappelijk en qua natuurwaarden buiten de bossfeer zijn er weinig argumenten tegen een bosuitbreiding hier. Ook de haalbaarheid van bosuitbreiding in deze zone werd als "groot" ingeschat.

Het advies is dan ook een volledige inkleuring naar bosuitbreidingsgebied van deze zone, en het nastreven van maximale effectieve bebossing door middel van een actief aankoopbeleid (zie [kaart 27](#)).

De derde zone bevindt zich westelijk van het bestaande Scheutbos. Ook hier zijn er vrij grote potenties voor bosuitbreiding. De wenselijkheid ervan is echter wel sterk afhankelijk van het verloop van de procedure rond de eventuele bestemmingswijziging van het woonparkgebied en het behoud van het bestaande Scheutbos. Ook recreatief is

bosuitbreiding – verweven met het bestaande agrarisch gebruik – relevant, aangezien deze zone aansluiting biedt op de oostkant van de bebouwing van de stad Eeklo en ze dus zeker potenties heeft in het kader van natuurontwikkeling op de stadsrand. Dit past overigens heel goed binnen de visie van de stad Eeklo, die de zone als prioritair natuurontwikkelingsgebied in haar GNOP heeft weergegeven.

Een laatste sterk argument voor bosuitbreiding hier is het vergroten van het aanbod van ecologische stapstenen tussen het Provinciaal Domein het Leen, en de omgeving van de Lembeekse Bossen. Aangezien effectieve bosuitbreiding in de zone Koude Keuken minder haalbaar lijkt doordat de landbouweffecten al te ingrijpend zouden zijn, kan deze zone hiervoor een alternatief bieden. Qua natuurwaarden buiten de bossfeer en bestaande landschappelijke elementen zijn er weinig beletsels.

Het advies van deze studie is dan ook een gedeeltelijke inkleuring van deze zone naar bosuitbreidingsgebied ([zie kaart 27](#)). Bij deze inkleuring werd grondig rekening gehouden met de leefbaarheid van de landbouwbedrijven in het gebied. Doelstelling is zeker geen massieve bosuitbreiding, maar veeleer een verweving van de landbouw met boskernen. Het voorstel tot bestemmingswijziging kan in deze zone wel nog aanpassingen ondergaan, afhankelijk van de opportuniteiten die zich voordoen. Al naargelang een gunstige evolutie van het dossier rond het bestaand Scheutbos, kan het aankoopbeleid hier eerder passief dan wel eerder actief verlopen.

Tenslotte is er de vierde zuidelijke zone in dit kerngebied. Ook hier is de wenselijkheid van bosuitbreiding uitermate groot, vooral om ecologische redenen zoals de buffering van het bestaande, en zeer waardevolle Bellebargiebos. Historisch was het grootste deel van deze zone zeker nog bos tot in de eerste helft van de vorige eeuw.

Daartegenover staat echter wel het feit dat de landbouweffecten in deze zone vrij ingrijpend zouden zijn, omdat het hier grotendeels om jonge en leefbare bedrijven gaat. Het advies van deze studie is dan ook om in deze zone slechts een zeer beperkte bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied voor te stellen, in de zuidelijkste punt van dit gebied, waar de landbouweffecten minder zwaar lijken door te wegen ([zie kaart 27](#)). Het actief aankoopbeleid kan hier dan beperkt worden tot dit meest zuidelijke groene gebied (tabel 7).

De landschappelijke criteria waarmee rekening dient gehouden te worden bij effectieve bosuitbreiding zijn weergegeven in [kaart 28](#).

Tabel 7. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Scheutbos

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Woonpark	Totaal
Totale Oppervlakte	0,8	15,9	87,8	70,1	74	248,7
Oppervlakte Bestaand bos	0,7	1,6	0,2	2,2	31,1	35,8
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	120,3	20,5	33,4	2,8	5,3	66,4
			Bosuitbreidingsprioriteit			Hoog
			Bestemmingswijziging	Bosuitbr.- gebied	Bosgebied	Effectieve bosuitbreiding
			Voorstel	81,9	42	75

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.5. Kerngebied Eeklo's Leiken

Het kerngebied Eeklo's Leiken is gelegen op het grondgebied van Eeklo, op de noordgrens van het Provinciaal Domein Het Leen. Een klein gedeelte in de zuidoostelijke uitloper van dit kerngebied bevindt zich op het grondgebied Zomergem.

Ook hier geldt weer de structuurversterkende meerwaarde die bosuitbreiding zou betekenen op de rand van het bestaande bos. Ook in de visie uiteengezet in het GNOP van de stad Eeklo werd deze zone aangeduid als prioritair natuurontwikkelingsgebied.

Het zuidoostelijke gedeelte van dit kerngebied is landschappelijk bijzonder fraai, met tal van kleine landschapselementen, en een vrij goed bewaard perceleringspatroon. In het westelijk deel zijn de kleine landschapselementen minder talrijk aanwezig. Er bevinden zich wel een aantal mooie dreven in het hele gebied.

Recreatief gezien heeft dit kerngebied grote potenties, aangezien het tot op de rand van de bebouwde kom van de stad Eeklo reikt. De uitbouw van een stadsrandbos in deze zone zou het bos dichterbij de stadsbewoner brengen, die hiervan uiteraard de recreatieve vruchten zou kunnen plukken. Dit zou ook een verlichting met zich mee brengen van de bestaande en zeer hoge recreatiedruk op het Provinciaal Domein, doordat een aanzienlijker deel van de Eeklose bevolking naar hier afgeleid zal worden voor buitenrecreatie. Bovendien voert de stad Eeklo al een natuurontwikkelingsproject uit in het meest noordelijke gedeelte van dit kerngebied. Bosuitbreiding in de rest van het kerngebied kan hierop perfect aansluiten.

De uitbouw van een stadsrandbos betekent echter niet dat hier massief en over grote oppervlaktes dient bebost te worden. Zoals al vermeld is de landschappelijke structuur in delen van het kerngebied van die aard dat deze zones al zeer aantrekkelijk zijn voor de gemiddelde recreant. Wat bovendien nog belangrijker is, is het in rekening brengen van de situatie van de huidige grondgebruikers in dit kerngebied. De visie voor dit kerngebied is dan ook een verdere uitbouw van de verweving van aantrekkelijke landschapselementen in terreinen met landbouwgebruik, gecombineerd met een matige oppervlakte bosuitbreiding. Dit moet het mogelijk maken rechtszekerheid te bieden aan de leefbare landbouwbedrijven, terwijl het ook een bijzondere –recreatieve– meerwaarde creëert voor de omgeving, en meer bepaald voor de bewoners van de stad Eeklo.

Het voorstel van deze studie is dan ook een verdere inkleuring naar bosuitbreidingsgebied ([zie kaart 30](#)), verweven in het hele gebied, die er vooral op gericht is de leefbaarheid van de bestaande bedrijven zoveel mogelijk te vrijwaren. Qua effectieve bosuitbreiding zet de Provincie Oost-Vlaanderen zijn huidig aankoopbeleid in deze zone verder. De landschappelijke criteria bij eventuele bosuitbreiding zijn weergegeven in [kaart 31](#).

Over het voorstel voor dit kerngebied bestonden binnen de begeleidingsgroep van deze studie een aantal twijfels. Ten eerste stelde men zich vragen bij de keuze om een dergelijk versnipperd voorstel voor bestemmingswijziging naar voren te brengen. Hoewel er consensus bestond rond de visie om hier te pleiten voor een verweven gebied, met afwisselend landbouw en bos, werd er toch voor gepleit een structureel meer aaneengesloten geheel ter bestemmingswijziging voor te stellen. Ten tweede, en

aansluitend op de eerste opmerking, is er het feit dat binnen de begeleidingsgroep de landbouweffecten van bosuitbreiding voor een groot deel van dit kerngebied als vrij ingrijpend ingeschat werden. Daarom zouden – om tot een optimalere bosuitbreidingsvisie te komen – enerzijds de mogelijkheden van grondruil moeten geëvalueerd worden, en anderzijds verdere studie moeten uitgevoerd worden om de sociaal-economische gevolgen van bosuitbreiding in dit gebied grondiger in te schatten.

Tabel 8. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Eeklo's Leiken

	Groengebied*	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	KMO-zone	Zone voor dagrecreatie	Totaal
Totale Oppervlakte	80,1	0,2	113	1	5,9	200,6
Oppervlakte Bestaand bos	12,5	0	0	0	0	12,5
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	138,6	3,2	1,8	2,8	11,9	42,3
			Bosuitbreidingsprioriteit			Matig
			Bestemmingswijziging	Effectieve bosuitbreiding		
			Voorstel	35,4	40	

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.6.Kerngebied de Stuiver

Kerngebied de Stuiver strekt zich uit op het grondgebied van Zomergem en Waarschoot. Het bevindt zich ten zuidwesten van het Provinciaal Domein het Leen. Ook hier zou bosuitbreiding op de rand van het bestaande bos een grote structuurversterkende meerwaarde betekenen. Verder zijn er in het kerngebied zijn een aantal kleine, maar ecologisch waardevolle bosjes. Deze bosjes waren nog zeker tot in de eerste helft van de twintigste eeuw verbonden met de grotere boskern van het Leen. Herstel van deze verbindingen lijkt dan ook zeer wenselijk. De zone geeft verder ook aansluiting op de typische populierenrij die het Schipdonkkanaal afzoomt.

De zone valt deels in het VEN. Het Gemeentelijk Milieubeleidsplan van Zomergem adviseert, voor het gedeelte van dit kerngebied op haar grondgebied, dit landschappelijk waardevol geheel verder te beschermen en uit te bouwen, en een gemeentelijk RUP voor deze zone uit te werken, na overleg met Provincie en Vlaams Gewest over de bosuitbreidingsvisie en het GEN.

Hoewel het landschappelijk een vrij fraai gebied is, is bosuitbreiding hier recreatief gezien minder relevant, aangezien de zone zich op geruime afstand bevindt van het punt waar de meeste recreanten in het Provinciaal Domein hun uitstap beginnen en eindigen, en er ook geen dichte bewoning in de omgeving is. De huidige recreatiedruk is hier zeker niet erg hoog, en een grote stijging valt niet te verwachten in de nabije toekomst.

De inschatting van de landbouweffecten wijst er wel op dat massieve bosuitbreiding in dit kerngebied zeker niet opportuun is. Vooral de westelijke zone langs het Schipdonkkanaal dient in dit licht zoveel mogelijk gevrijwaard te blijven.

In de visievorming voor dit gebied werd getracht tot een planologische verbinding te komen van de kleine boskernen in dit gebied. Daarbij baseerde men zich ook op de huidige aankoopopportunities die de Provincie Oost-Vlaanderen momenteel in deze zone onderhandelt. Het voorstel tot bestemmingswijziging sluit deze bestaande opportuniteiten in. Rekening houdend met overwegingen van haalbaarheid, verbindt het voorstel tot bestemmingswijziging deze opportuniteiten tot een geheel dat ecologisch en landschappelijk steek houdt (zie [kaart 33](#)).

Ook het voorstel tot effectieve bosuitbreiding baseert zich op de huidige aankoopopportunities in de zone (zie tabel 9). De landschappelijke criteria waarmee rekening dient gehouden te worden in geval van effectieve bosuitbreiding, zijn weergegeven in [kaart 34](#).

Tabel 9. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied de Stuiver

	Groengebied*	Agr. gebied met landsch. waarde				Totaal
Totale Oppervlakte	21,4	105,5				126,9
Oppervlakte Bestaand bos	8,6	5,8				14,4
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	63,6	0	23,7	2,5	10,8	26,3
		Bosuitbreidingsprioriteit			Laag	
		Bestemmingswijziging		Effectieve bosuitbreiding		
		Voorstel	40,8	30		

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.7.Kerngebied Keigat

Het kerngebied Keigat bevindt zich in de zuidoostelijke uitlopers van de Keigatbossen. Gemakkelijkshalve is het raadzaam voor deze bespreking deze zone in twee op te delen, nl. de zone in Zomergem, ten noordoosten van de centrale weg (Bauwerwaan/Keigatstraat) in dit gebied, en de zone te zuidwesten ervan, gelegen in Knesselare.

Het zuidwestelijke gedeelte van dit kerngebied is gekarakteriseerd door een veelheid aan kleine versnipperde bosjes, die bovendien nog worden verbonden door talrijke kleine landschapselementen. Veel van de landbouwpercelen hier hebben nog de klassieke metenstructuur. Het geheel is landschappelijk bijzonder aantrekkelijk. Bovendien is de lintbebouwing nog niet tot hier doorgedrongen, zodat er hele fraaie vista's op dit verweven gebied zijn. De kleine bosnippers die nu in het gebied voorkomen waren zeker tot in de eerste helft van de vorige eeuw nog met de Keigatbossen verbonden. Herstel van deze verbindingen is dus ecologisch zeker wenselijk.

Dit deel van het kerngebied is grotendeels groengebied. Bosuitbreiding in deze zone is ecologisch relevant, maar is recreatief en/of landschappelijk zeker niet noodzakelijk. Deze studie pleit voor een "status quo" in deze zone, met blijvende aandacht voor het behoud van de kleine landschapselementen. Eventueel kan dit gecombineerd worden met een beperkte bosuitbreiding, mocht die opportuniteit zich voordoen (zie [kaart 36](#) en tabel 10).

Het noordoostelijke deel van dit kerngebied wordt gekenmerkt door een veel bosarmer landschap, met weinig andere landschappelijke waarden of natuurwaarden buiten de bossfeer. Hier zou bosuitbreiding ecologisch en landschappelijk wel zeer relevant zijn. Anderzijds zou een aanzienlijke bosuitbreiding hier een zeer ingrijpend effect op de aanwezige landbouwbedrijven hebben. Gezien de eerder geringe oppervlakte van dit deel van het kerngebied, het feit dat bosuitbreiding hier geen significante recreatieve meerwaarde zou teweegbrengen, en de huidige landbouwsituatie in dit deel van het gebied, is het ook hier niet raadzaam op actieve basis bosuitbreiding te gaan nastreven (zie [kaart 36](#)). De gemeente Zomergem en de gebruikers/eigenaars kunnen hier wel het herstel van de kleine landschapselementen nastreven. Dit strookt trouwens met de visie uiteengezet in het Gemeentelijk Milieubeleidsplan van Zomergem voor het cuestagebied. De mogelijkheden hiertoe zijn opgelijst in [paragraaf 3.2](#).

De relevante oppervlaktes bij de vorming van deze bosuitbreidingsvisie zijn weergegeven in tabel 10; de landschappelijke criteria in geval van bosuitbreiding zijn aangeduid in [kaart 37](#).

Tabel 10. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Keigat

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde			Totaal
Totale Oppervlakte	46,3	13,3	0,4	63,1			123,1
Oppervlakte Bestaand bos	14	6	0	2,8			22,8
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld		Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	38,3	0	3	3,6	25		52,9
	Bosuitbreidingsprioriteit						Laag
	Bestemmingswijziging				Effectieve bosuitbreiding		
	Voorstel				0		10

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.8. Kerngebied Onderdale-Kleitgoed

Kerngebied Onderdale-Kleitgoed bevindt zich ten zuidoosten van het Drongengoedbos. Opnieuw geldt hier de structuurversterkende waarde die bosuitbreiding op deze bosrand kan betekenen. In de momentopnames van 1775 en 1850 was dit hele kerngebied bebost, wat uiteraard grote potenties oplevert naar herbebossing. Het is wel belangrijk aan te geven dat – door het beheer van dit landschap doorheen de geschiedenis – er zich hier ook belangrijke natuurpotenties buiten de bossfeer bevinden, met name mogelijkheden tot recuperatie van heidevegetaties.

Landschappelijk gezien is deze zone vrij uniek voor deze studie, omdat het reliëf er zo uitgesproken is. Dit levert uiteraard aantrekkelijke vista's op. Verspreid over het gebied zijn er een aantal waardevolle kleine landschapselementen, die vaak gepaard gaan met interessante natuurwaarden buiten de bossfeer. In een aantal gevallen is herstel van deze landschapselementen wel aangewezen.

Bovendien, en zoals hierboven reeds aangehaald, zijn er grote natuurpotenties buiten de bossfeer in dit gebied. Er is een goed gedocumenteerde potentie tot heiderehabilitatie (De Beelde, 2002), en in het westelijke en centrale deel van dit kerngebied bevinden zich kwelwaterzones, wat uiteraard ook mogelijkheden biedt voor herstel van de typische kwelwatervegetaties. Een natuurgericht oeverbeheer voor de Wagemakersbeek, die door dit kerngebied stroomt, kan ook uitgebouwd worden. In het Voorontwerp van het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan wordt de Wagemakersbeek trouwens aangeduid als bovenlokale ecologische infrastructuur. Uiteraard kunnen deze acties gecombineerd worden met bosuitbreidingsacties.

Op recreatief vlak wordt de meerwaarde van bosuitbreiding in dit gebied vrij laag ingeschat. Dit werd al uiteengezet in het hoofdstuk Methodiek. De afstand tot de belangrijkste recreatieve voorzieningen (parkeerplaatsen, horeca, recreatieve routes, e.d.m...) is in vogelvlucht wel zeer beperkt. Nochtans vergt het, door de ligging van het militair domein, van de recreanten die van deze voorzieningen vertrekken toch een vrij grote inspanning om het kerngebied te bereiken (zie kaart 7). Daarom werd de recreatieve meerwaarde van bijkomend bos hier als minder belangrijk ingeschat.

Samenvattend wordt voor dit westelijke en centrale gedeelte van het kerngebied een matige effectieve bosuitbreiding voorgesteld (zie tabel 11), verweven met landbouw en natuurelementen buiten de bossfeer. Ook in de Studie Landelijk Gebied Knesselare wordt verweving van de landbouw met natuurontwikkeling voorgesteld voor deze zone (L1-gebied). Overigens valt het merendeel van deze zone ook in de afbakening van het Voorontwerp VEN.

Aangezien dit gebied reeds grotendeels natuurgebied is op het gewestplan wordt hiervoor echter geen bijkomende bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied voorgesteld (zie kaart 39). De landschappelijke voorwaarden gesteld aan eventuele effectieve bosuitbreiding worden weergegeven in kaart 40.

In het oostelijk deel van dit kerngebied – de zone die de verbinding maakt tussen het Drongengoed en de Keigatbossen – is bosuitbreiding wel bijzonder relevant. Tot in de eerste helft van de vorige eeuw waren beide bestaande boskernen hier nog met elkaar

verbonden. De structuurversterkende meerwaarde zou dan ook bijzonder groot zijn indien deze verbinding weer gerealiseerd mocht worden.

De huidige landbouwsituatie in dit deel van het kerngebied is echter van die aard dat bosuitbreiding hier ingrijpende effecten zou hebben op de bedrijfszekerheid van de betrokken bedrijven. Voor dit gedeelte van het kerngebied stelt deze studie daarom ook geen bestemmingswijziging voor ([zie kaart 39](#)). Ook de effectieve bosuitbreiding zou in dit oostelijk deel van het kerngebied zeer beperkt blijven, enkel aangeboden percelen zouden dan in overweging genomen worden. Om toch enigszins de natuurlijke verbinding tussen beide bestaande boskernen te herstellen, is het wel zeer aangewezen dat de gemeente Knesselare en de betrokken gebruikers zorg besteden aan de uitbouw van natuurlijke lijnelementen, zoals houtkanten, natuurgericht oeverbeheer, aanplant en/of herstel van dreven, en dergelijke meer. De mogelijkheden hiertoe zijn opgelijst in [paragraaf 3.2](#).

Het advies van deze studie luidt dus om in dit gebied geen bestemmingswijzigingen naar bosuitbreidingsgebied uit te voeren ([zie kaart 39](#)), en een matige effectieve bosuitbreiding na te streven, verweven met landbouw, het beheer van bestaande natuurwaarden en de bevordering van de natuurpotenties buiten de bossfeer. Effectieve bosuitbreiding kan vooral actief nagestreefd worden in het westelijke en centrale deel van het kerngebied (zie tabel 11); in het oostelijk gedeelte beperkt men zich dan tot het in overweging nemen van eventuele opportuniteiten.

Tabel 11. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Onderdale-Kleitgoed

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Dag- en verblijfsrecre. zone	Militair gebied	Totaal
Totale Oppervlakte	161,4	0,9	0,6	94,0	0,6	5,2	262,8
Oppervlakte Bestaand bos	20,2	0	0	1,9	0	1,3	23,6
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data	
Wenselijkheid & haalbaarheid	97,6	7,6	20,3	12,2	42,9	82,2	
	Bosuitbreidingsprioriteit						Laag
	Bestemmingswijziging				Effectieve bosuitbreiding		
	Voorstel				0		30

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.9.Kerngebied Burkel

Kerngebied Burkel bevindt zich op grondgebied Maldegem, en verbindt de noordwestelijke rand van het Drongengoed met de Burkelbossen. Hier schuilt de ecologische wenselijkheid van bosuitbreiding vooral in het herstel van de verbinding tussen beide bestaande boskernen.

Uit de verschillende momentopnames van de historische boskarteringen blijkt dat het bebost areaal hier doorheen de tijd grote verschuivingen heeft gekend. Dit illustreert de verschillende ontginningsgolven die er in deze zone moeten geweest zijn, waarbij bossen en meer open (heide)landschappen elkaar afwisselden. Bij alle karteringsmomenten was de bosstructuur echter wel minder versnipperd dan ze nu is in dit kerngebied. De analyse van de boshistoriek wijst ook op de grote potenties voor het herstel van heidevegetaties.

Landschappelijk is dit kerngebied vrij waardevol. Het bestaat uit een aantrekkelijk mengsel van bossen en landbouwpercelen afgezoomd door dreven, waarin nog duidelijk de oude dambordvormige ontginningstructuur van het gebied leesbaar is. De Splenterbeek – ook een bovenlokale ecologische infrastructuur in het voorontwerp PRS - slingert zich door dit geheel.

De recreatieve wenselijkheid van bosuitbreiding is in deze studie ingeschat als “matig”. Hierbij baseerde men zich op de GIS-analyses over de recreatieve wenselijkheid, zoals die beschreven zijn in het hoofdstuk Methodiek. Een verdere bijsturing – omdat het kerngebied zich op de rand van het drukbezochte Drongengoedbos bevindt - werd niet nodig geacht. De reden hiervoor is dat de voornaamste recreatieve voorzieningen in het Drongengoed, waar het gros van de bosbezoeken begint en eindigt, zich op dermate grote afstand van kerngebied Burkel bevinden dat bosuitbreiding hier geen significante recreatieve meerwaarde zou betekenen. Het hoevertoerisme in dit gebied, dat uiteraard vooral gebaseerd is op de bestaande landbouwpraktijken, zou eventueel wel kunnen profiteren van een verbeterde toegankelijkheid van de bestaande bossen en trage wegen.

De belangrijkste motivatie voor bosuitbreiding in dit kerngebied is het streven naar herstel van de ecologische verbinding tussen beide bestaande boskernen. Hierbij dient er ruimte te bestaan voor verweving met de landbouw en met de bestaande landschaps- en natuurwaarden. Deze visie komt goed overeen met de Studie Landelijk Gebied Maldegem die dit gebied afbakt als open landbouwgebied met mogelijkheden tot verweving (L1-gebied). Het noordelijke gedeelte van dit kerngebied is ook afgebakend in het Voorontwerp van het VEN, wat wijst op het belang van de natuurwaarden en –potenties in deze zone.

Tegenover deze wenselijkheden van bosuitbreiding en natuurontwikkeling staat wel een spanningsveld, aangezien er zich in deze zone tal van jonge en levenskrachtige landbouwbedrijven bevinden. Planologisch is er dan ook grondig gezocht naar een voorstel tot bestemmingswijziging dat de landbouweffecten zo beperkt mogelijk houdt, terwijl er toch potenties zouden gecreëerd worden om deze verbinding tot stand te brengen. Als resultaat van deze afweging werd in de zuidoostelijke hoek van het kerngebied een ontginningsgebied ingekleurd als voorstel tot bestemmingswijziging. In het noordoosten van het gebied werd een fijne strook afgebakend, zodat op die wijze een

tweede ecologische "vinger" zich uitstrekt tussen beide bestaande bossen ([zie kaart 42](#)). Ook bij deze tweede inkleuring werd gezocht naar een voorstel met zo beperkt mogelijke landbouweffecten. Eventueel kan grondruil hier een bijkomend instrument zijn. Een bijkomen argument voor dit voorstel tot bestemmingswijziging is dat op deze wijze de mogelijkheid wordt gecreëerd tot realisatie van twee types bos: een rivierbos dat de oever van de Splenterbeek volgt, en één dat zich op drogere percelen uitstrekt tussen Burkel en het Drongengoed.

Qua effectieve bosuitbreiding kan er naast deze nieuwe zones bosuitbreidingsgebied gestreefd worden naar bosuitbreiding in het bestaande natuurgebied van dit kerngebied ([zie tabel 12](#)). Ook hier wordt dan rekening gehouden met de bestaande natuurwaardes en -potenties buiten de bossfeer, alsook met de landbouwsituatie. De landschappelijke criteria waarmee rekening dient gehouden te worden in geval van bosuitbreiding zijn weergegeven in [kaart 43](#).

Tabel 12: Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Burkel

	Groengebied*	Bosgebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Industriegebied	Ontginningsgebied	Totaal
Totale Oppervlakte	20,3	92,1	117	4,5	14,8	248,6
Oppervlakte Bestaand bos	13,3	9,2	6,1	0	0,4	29
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	93,2	28,6	43,7	5,5	5,2	72,4
			Bosuitbreidingsprioriteit			Hoog
			Bestemmingswijziging	Effectieve bosuitbreiding		
			Voorstel	34,3	60	

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.10. Kerngebied Schuurlo-Sint-Pietersveld

Het kerngebied Schuurlo-Sint-Pietersveld bevindt zich op grondgebied Aalter, ten westen van de dorpskern van Maria-Aalter. De noordelijke punt van dit kerngebied ligt in Knesselare. Dit gebied verbindt de zone van het Sint-Pietersveld in het zuidwesten met de bossen rond het kasteel van Schuurlo, en strekt zich verder uit noordwaarts. Het gebied wordt gekenmerkt door een versnipperde bosstructuur, waarvan het zwaartepunt zich rond het kasteel van Schuurlo situeert. Bosuitbreiding uitgaand van deze bestaande boskern zou een ecologische meerwaarde betekenen door het ontsnipperend effect. Dit is ook de visie die wordt uitgesproken in het GNOP van de gemeente Aalter.

Het verhaal van de boshistoriek in dit kerngebied is vrij gelijklopend aan dat van kerngebied Burkel: uit de momentopnames van de verschillende karteringsmomenten blijkt dat er grote verschuivingen plaatsvonden in het bosareaal doorheen de tijd. Dit illustreert de verschillende ontginningsbewegingen die dit gebied gekend heeft. Wat wel consistent naar voren komt uit de evolutie van de bosgeschiedenis is een voortschrijdende ontbossing en bosversnippering.

In het zuiden van deze zone – de omgeving van de Zouter – zijn er waardevolle natuurelementen en grote natuurpotenties buiten de bossfeer. In het kader van het GNOP van de gemeente Aalter wordt een natuurontwikkelingsproject gesteund in de omgeving van de Zouter. Het gaat hier om het beheer van natte weilanden. Daarnaast zijn er ook potenties voor heidebeheer. Beperkte bosuitbreiding ter verdere verbinding van het Sint-Pietersveld en de bossen van Schuurlo kan in dit natuurontwikkelingsproject een rol spelen, maar deze afweging wordt het best door de beheerende organisatie op basis van de kenmerken van elk aangeboden perceel gedaan. De rol die deze zone speelt als natuurverbindingsgebied van de omliggende natuurwaarden, wordt ook gedragen in het voorontwerp PRS. Ook ten noorden van het Schuurlobos bevindt zich een waardevol moeras/grasland waar bosuitbreiding minder wenselijk is.

Landschappelijk en recreatief is bosuitbreiding in dit kerngebied minder belangrijk. Het bestaande verweven landschap van intensieve landbouwpercelen, een aantal extensief beheerde graslanden, en kleine en grotere bossen, maken het tot een zeer aantrekkelijk geheel, dat op bepaalde plaatsen nog geaccentueerd wordt door het dambordvormige ontginningspatroon. De bomenrijen die deze percelen afzomen zijn in de meeste gevallen goed bewaard gebleven.

Het GNOP van de gemeente Aalter pleit wel voor het behoud van een open-ruimte structuur net ten westen van de dorpskern van Maria-Aalter. Het noordelijk deel van het kerngebied wordt doorsneden door de autosnelweg E40, en door de spoorlijn. Bosuitbreiding ter buffering van deze infrastructuur is landschappelijk wel zeer wenselijk.

In het grootste deel van het kerngebied worden de landbouweffecten als “groot” ingeschat. Aangezien bovendien het gebied waar bosuitbreiding zowel wenselijk als haalbaar ingeschat is, goed samenvalt met die zones die reeds bos- of natuurgebied zijn op het huidige gewestplan, pleit deze studie er dan ook voor om hier geen verdere inkleuring naar bosuitbreidingsgebied uit te voeren (zie [kaart 45](#)), maar de effectieve bosuitbreiding na te streven in deze bestaande groene gebieden (zie tabel 13). In het

gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut - de paarse zone op het gewestplan - pleit deze studie voor de verdere uitbouw van de natuurpotenties - heiderecuperatie, natte grasvelden, waarbij een beperkte bosuitbreiding zoals gezegd een rol kan spelen ter ecologische verbinding naar de omliggende zones. De landschappelijke voorwaarden bij eventuele bosuitbreiding zijn weergegeven op [kaart 46](#).

Tenslotte wijst deze studie voor dit kerngebied op het belang van een verdere buffering van de autosnelweg en de treinsporen. Dit kan gebeuren d.m.v. verdere bosuitbreiding langs deze infrastructures, of de ontwikkeling van houtkanten en/of bomenrijen. De mogelijkheden voor deze laatste oplossing zijn opgelijst in [paragraaf 3.2](#). Wat betreft de spoorlijn dient wel nog informatie ingewonnen te worden bij Afdeling Ruimtelijke Planning en de NMBS, aangezien deze spoorlijn waarschijnlijk verbreed zou worden. Gezien het feit dat een groot deel van deze infrastructures nu al begrensd worden door groen- of bosgebied op het gewestplan, en gezien de hoog ingeschatte landbouweffecten in de andere zones, adviseert deze studie evenwel geen verdere inkleuring naar bosuitbreidingsgebied voor de realisatie van deze doelstelling (zie [kaart 45](#)).

Tabel 13. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Schuurlo-Sint-Pietersveld

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Zone voor openbaar nut	Autosnelweg	Totaal
Totale Oppervlakte	56,1	138,9	17,2	144,6	67,5	4	429,2
Oppervlakte Bestaand bos	32,6	62,4	0	5,9	8,8	0	109,7
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data	
Wenselijkheid & haalbaarheid	139,4	0	54	15,8	30,3	189,7	
	Bosuitbreidingsprioriteit						Laag
	Bestemmingswijziging					Effectieve bosuitbreiding	
	Voorstel					0	15

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.11. Kerngebied Hooggoed-Schoonberg-Hageland

Het kerngebied Hooggoed-Schoonberg-Hageland ligt op het grondgebied Aalter, op de rand van de bestaande boskern ten oosten van Maria-Aalter. Bosuitbreiding op deze bosrand zou uiteraard een grote structuurversterkende waarde voor de bestaande bossen hebben. In de zone Hageland – d.i. de noordoostelijke uitloper van dit kerngebied – is een bijkomend argument voor bosuitbreiding het feit dat de bodemkarakteristieken een intense infiltratie van zeer hoge stikstofconcentraties in het bestaande bos toelaten, met alle degraderende gevolgen van dien. Bosuitbreiding kan hier dus voor een zeer noodzakelijk bufferend effect zorgen.

Opnieuw illustreren de grote verschuivingen in bosareaal op de historische karteringsmomenten de impact van de verschillende ontginningsgolven die dit gebied ondergaan heeft. Belangrijk is wel dat de meeste van de bestaande bossen in het kerngebied wel op alle karteringsmomenten als bos gekarteerd werden. De ecologische waarde van deze "Ferrarisbossen" is uiteraard heel hoog, wat bosuitbreiding ter ontsnippering en structuurversterking ervan heel wenselijk maakt. De bestaande bossen in dit kerngebied vallen trouwens in de afbakening van het Voorontwerp VEN, waaruit nogmaals hun hoge ecologische waarde blijkt.

In de Hooggoed- en Schoonberg-zones van dit kerngebied dient echter ook rekening gehouden te worden met de bestaande natuurwaarden en de natuurpotenties buiten de bossfeer. De ontginningsgeschiedenis van de zone biedt mogelijkheden voor heideherstel. Daarnaast sluit de zone Schoonberg aan op de vallei van de Wantebeek, waar talrijke natte weilanden voorkomen.

Ook het huidige landschap is vrij waardevol. De zone Schoonberg is een beschermd landschap, met tal van kleine landschapselementen, en een goed bewaard klassiek perceelspatroon, dat afgezoomd is door bomenrijen. Het licht glooiend reliëf zorgt voor aantrekkelijke vista's, niet in het minst op het bouwkundig erfgoed in dit gebied ([zie kaart 49](#)).

Hoewel er een aantal fiets- en wandelroutes door en langs dit kerngebied lopen, en er dus toch een zeker recreatief verkeer bestaat, staat deze zone recreatief gezien weinig onder druk, en is bosuitbreiding in dat opzicht minder noodzakelijk.

Ondanks de grote ecologische wenselijkheid van bosuitbreiding in dit kerngebied, kiest deze studie – met het oog op de leefbaarheid van de betrokken landbouwbedrijven - toch voor een voorstel tot een vrij beperkte bestemmingswijziging. Deze situeert zich in de zone Hageland, waar zoals gezegd bosuitbreiding een zeer positieve bufferfunctie kan vervullen voor de huidige boskern ([zie kaart 48](#)).

De effectieve bosuitbreiding zou zich vooral in deze zone die voor bestemmingswijziging wordt voorgesteld bevinden (zie tabel 14); de resterende oppervlakte kan dan ingevuld worden in het overige ongerealiseerde bosgebied, mits afweging van de hierboven vermelde opmerkingen.

Tabel 14. Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Hooggoed-Schoonberg-Hageland

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Totaal	
Totale Oppervlakte	0,4	78,3	0,5	228	308,8	
Oppervlakte Bestaand bos	0,1	58,4	0	6,7	65,2	
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	142,9	0	17,3	3	24,6	121
	Bosuitbreidingsprioriteit				Laag	
		Bestemmingswijziging		Effectieve bosuitbreiding		
		Voorstel	31,5	40		

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.12. Kerngebied Markette

Het kerngebied Markette bevindt zich op het grondgebied Aalter; het situeert zich ten oosten van de huidige Markettebossen, en strekt zich uit tot aan de grens met de gemeente Nevele. Meer naar het zuiden omzoomt dit kerngebied de autosnelweg E40.

Bosuitbreiding in dit gebied is ecologisch zeer wenselijk omwille van het ontsnipperend effect op de bestaande bossen die dit zou hebben. De verschuivingen in bosareaal tussen 1775 en 1850 illustreren hier nogmaals de verschillende ontginningsgolven in de streek. Deze zone vormt trouwens de uiterste oostelijke uitloper van de vroegere Aalterse veldgebieden. Nochtans zijn de bestaande Markettebossen en de bosjes langs de autosnelweg ten oosten van de Scheurveld- en de Markettestraat op alle karteringsmomenten als bos ingekleurd. Deze Ferrarisbossen hebben dan ook een grote natuurwaarde, waardoor bosuitbreiding ecologisch nog wenselijker wordt. Omwille van zijn hoge natuurwaarde valt het Markettebos – samen met de Kraenepoel – trouwens in de afbakening van het Voorontwerp VEN.

Bosuitbreiding in het zuidelijk deel van het kerngebied zou bufferend werken om de landschappelijke hinder van de autosnelweg verder te beperken. Verder is het landschap gevarieerd en vrij aantrekkelijk; een aantal straten in het gebied kennen wel een vrij dichte bebouwing. In sommige zones bevinden zich talrijke kleine landschapselementen ([zie kaart 52](#)).

Het gebied is ook belangrijk als natuurverbindingsgebied, omdat het aansluiting geeft op een waardevol bulkenlandschap in de gemeente Nevele, en in het zuiden grenst aan de vallei van de Neerschuurbeek. De vochtige graslanden in deze zone hebben grote natuurwaarden en -potenties buiten de bossfeer, en vormen bovendien een goed bewaard en aantrekkelijk landschap, met schitterende vista's. De Neerschuurbeek is overigens ook aangeduid in het Voorontwerp PRS Oost-Vlaanderen als bovenlokale ecologische infrastructuur.

De recreatieve wenselijkheidsanalyse gaf aan dat bosuitbreiding hier op dit vlak ook zeer wenselijk zou zijn. De voornaamste reden hiervoor is dat er in de nabije omgeving van de dorpskern van Aalter weinig toegankelijke bossen zijn. Het gebied rond de Kraenepoel vervult nu al enigszins die recreatieve natuurfunctie op de rand van de bebouwde kom, maar dit potentieel dient verder uitgebouwd te worden, en bij voorkeur gekanaliseerd te worden zodat de ecologisch zeer waardevolle zones zo weinig mogelijk negatieve effecten door recreatie ondervinden.

Voor de visievorming van planologische bosuitbreiding richtte men zich voornamelijk op het zuidelijk gedeelte van het kerngebied, waar de vermelde bufferende functie voor de autosnelweg prioritair kan vervuld worden ([zie kaart 51](#)). De percelen die voor bestemmingswijziging voorgesteld worden zijn enerzijds gebaseerd op een lopend aankoopdossier, anderzijds dienen ze de gewenste bosstructuur hier verder gestalte te geven. Daarbij werd grondig rekening gehouden met de landbouweffecten.

De effectieve bosuitbreiding stoelt uiteraard op de opportuniteiten die zich voordoen in de toekomst. De visie is wel dat er vooral gestreefd zal worden naar het verder bufferen van de autosnelweg door bosuitbreiding, en het ontsnipperen van de kleine bosjes in de zone

ten oosten van de huidige Markettebossen, met oog voor de natuurpotenties- en waarden buiten de bossfeer (zie tabel 15).

Tabel 15: Oppervlakteverdelingen (ha) belangrijk voor bosuitbreidingsvisie, voor kerngebied Markette

	Groengebied*	Bosgebied	Agrarisch gebied	Agr. gebied met landsch. waarde	Autosnelweg	Totaal
Totale Oppervlakte	206,7	10,1	0,9	157,2	6,6	381,2
Oppervlakte Bestaand bos	114,6	6,6	0	7,9	0	129,1
	W&H > gemiddeld	W = hoogste klasse; H < gemiddeld	W = 2^{de} hoogste klasse; H < gemiddeld	W&H < gemiddeld	W < gemiddeld; H > gemiddeld	Geen data
Wenselijkheid & haalbaarheid	104	38,4	19,1	5,6	10,3	203,8
			Bosuitbreidingsprioriteit			Hoog
			Bestemmingswijziging	Effectieve bosuitbreiding		
			Voorstel	46,8	50	

*Met groengebied wordt in deze tabel bedoeld de som van de oppervlaktes van groen-, natuur- en parkgebied op het gewestplan

2.13. Samenvatting korte-termijnvisie bosuitbreiding

Ter recapitulatie worden in tabel 16 de voorstellen van bestemmingswijziging naar bosuitbreidingsgebied en van de streefoppervlaktes van effectieve bosuitbreiding nogmaals opgelijst.

Tabel 16. Totale oppervlakte, oppervlakte met totale wenselijkheid en totale haalbaarheid > gemiddeld, bosuitbreidingsprioriteit, voorstel bestemmingswijziging en voorstel streefoppervlakte effectieve bosuitbreiding, per kerngebied.

Kerngebied	Totale oppervlakte (ha)	Wenselijkheid & Haalbaarheid > gemiddeld (ha)	Bosuitbreidings -prioriteit	Voorstel streefoppervlakte effectieve bosuitbreiding (ha)	Voorstel bestemmingswijziging	
					Bosgebied (ha)	Bosuitbreidings -gebied (ha)
Heihoek	43,2	30	Hoog	30	-	7,1
Burggravenstroom	122,7	51,9	Matig	20	-	19,6
Scheutbos	248,7	120,3	Hoog	75	42,8	81,9
Eeklo's Leiken	200,6	138,6	Matig	40	-	35,4
De Stuiver	126,9	63,6	Laag	30	-	40,8
Keigat	123,1	38,3	Laag	10	-	0
Onderdale-Kleitgoed	262,8	97,6	Laag	30	-	0
Burkel	248,6	93,2	Hoog	60	-	34,3
Schuurlo-Sint-Pietersveld	429,2	139,4	Laag	15	-	0
Hooggoed-Schoonberg-Hageland	308,8	142,9	Laag	40	-	31,5
Markette	381,2	104	Hoog	50	-	46,8
TOTAAL	2495,8	1019,8		400	42,8	297,4

3. Visievorming voor de ontwikkeling van de stapsteengebieden

In de stapsteengebieden is bosuitbreiding om ecologische, recreatieve en/of landschappelijke redenen zeer wenselijk, maar kan er gezien de andere ruimteclaims die er op deze zones rusten, en binnen de voorwaarden waaraan de bosuitbreidingsvisie voor deze studie diende te voldoen, geen structuurversterkende bosuitbreiding gerealiseerd worden. Dit komt voornamelijk omdat de gevolgen van een bosuitbreiding in deze zones voor de landbouwsector te ingrijpend zouden zijn.

Desalniettemin blijft natuurontwikkeling in deze stapsteengebieden bijzonder relevant. Zoals de naamgeving van de gebieden het al aangeeft, werd de doelstelling hier dan ook bijgesteld naar de verwezenlijking van ecologische stapstenen en corridors die de natuurlijke verbinding tussen de bestaande – historische – boskernen aanzienlijk zouden kunnen verbeteren. Recreatief en landschappelijk gezien creëren zulke structuren uiteraard ook een meerwaarde voor het gebied.

In deze studie werden twee stapsteengebieden weerhouden ([zie kaart 1](#)):

- **Het stapsteengebied Koude Keuken**

Dit gebied bevindt zich tussen het Scheutbos en het Bellebargiebos enerzijds, en het Provinciaal Domein het Leen anderzijds. De afstand in vogelvlucht tussen beide historische boskernen is hier vrij beperkt (< 3 km). Bovendien komt in dit stapsteengebied slechts één echt harde barrière voor: de gewestweg N9. Het potentieel voor de uitbouw van natuurlijke verbindingen tussen beide boskernen is hier dus zeer groot.

Betreffende de harde barrière van de N9 loopt er momenteel in opdracht van de Administratie Wegen en Verkeer een studie ter uitwerking van het streefbeeld van deze verkeersweg. De studie Bosuitbreiding Meetjesland pleit ervoor om in dit gebied rekening te houden met de versnipperingsproblematiek van deze verkeersader, en om in de beoogde verkeersinfrastructuur een verbetering van de "oversteekbaarheid" - zowel voor de zachte weggebruiker als voor fauna - mee te nemen in de doelstellingen.

Qua bestaande natuurwaarden bevinden zich in dit gebied het parkgebied rondom het kasteel van de Dam, alsook een aantal kleinere bossnippers verspreid over het gebied. Sommige van deze bosjes worden volgens de BWK-kartering als zeer waardevol ingeschat. Eventueel, en uiteraard gebaseerd op vrijwilligheid van de grondeigenaar, kunnen deze kleine bosjes gebufferd worden door beperkte bosuitbreiding eromheen. De subsidies van Afdeling Bos en Groen (AMINAL) voor de bebossing van landbouwgronden kunnen hiervoor een financiële steun bieden.

Daarnaast bevinden zich in het oostelijk gedeelte van deze zone een aantal vochtige graslanden, meer bepaald de depressie aan de Moerkes en de graslanden ten zuiden van het kruispunt van de Koude-Keukenweg en de Magermansdreef. In dit oostelijk gedeelte bevinden zich ook een aantal goed bewaarde en onderhouden knotbomenrijen.

In het hele gebied pleit deze studie voor de aanleg, het herstel en het onderhoud van de kleine landschapselementen, die als corridors en stapstenen kunnen functioneren tussen het Leen en de wijde omgeving van de Lembeekse bossen.

Tenslotte is er nog de Burggravenstroom die dit gebied van west naar oost doorkruist. Deze waterloop is uiterst belangrijk voor de watervoorziening van het Spaarbekken in Kluizen (Evergem). Ze is ook ingekleurd in het Voorontwerp Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan als ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang. De ligging van deze waterloop is ideaal voor de realisatie van een continue natuurlijke verbinding tussen

beide bestaande boskernen. Deze kan bewerkstelligd worden door het herstel, de aanleg en/of het onderhoud van houtkanten, bomenrijen, spontane vegetatiezomen op haar oevers, gecombineerd met een oeverbeheer ter verbetering van de waterzuiverheid. Het bekken van de Burggravenstroom lijkt trouwens met een ernstige verdroging te kampen. Geïntegreerde aanpak van deze problematiek – ook in het stapsteengebied Koude Keuken – zou de negatieve consequenties voor de talrijke waardevolle natuurelementen in dit bekken moeten tegengaan.

- **Het stapsteengebied te Oostwinkel**

Deze zone is geselecteerd ter verbinding van de Keigatbossen en het Drongengood enerzijds, en het Provinciaal Domein het Leen anderzijds. Ze situeert zich dan ook over een brede zone rondom de bebouwde kom van Oostwinkel. De afstand tussen de te verbinden boscomplexen bedraagt hier in vogelvlucht 3 à 4 km.

Het gebied wordt wel doorsneden door een aantal harde barrières. Allereerst is er uiteraard het Schipdonkkanaal, dat - met zijn huidige oevertoestand - voor een groot aantal organismen een onoverkomelijk obstakel vormt. Anderzijds is er ook nog de lintbebouwing langs de wegen Leischoot en Langestraat, die zich vanuit het centrum van Oostwinkel uitstrekt over deze zone. Ook deze bebouwing kan uiteraard de natuurlijke verbindingen bemoeilijken tussen beide historische boscomplexen.

Drie waterlopen – de Diepenbeek, de Vijverloop en de Wagemakersbeek – doorkruisen dit gebied, en hebben potenties als ecologische verbidingsstructuren. Het beheer zou gelijkaardig kunnen zijn aan dit voorgesteld voor de Burggravenstroom in stapsteengebied Koude Keuken, nl. een ecologisch oeverbeheer met aandacht voor de aanleg en het herstel van houtkanten, bomenrijen en natuurlijke vegetatiezomen, eventueel in combinatie met een beheer ter verbetering van de waterkwaliteit. De Wagemakersbeek, die trouwens ook aangeduid is in het Voorontwerp Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan als ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang, biedt hiervoor de meeste perspectieven, omdat ze vrijwel volledig doorheen openruimtegebied stroomt. Deze waterloop is in deze zone bovendien de hoofdstroom van een sterk vertakt waterloppennetwerk, wat uiteraard de potenties voor natuurontwikkeling d.m.v. een aangepast oeverbeheer nog vergroot.

Tenslotte zijn er de verspreide veldbosjes van het cuestagebied, die aansluiting geven op de permanente graslanden van Steenberg, nabij de dorpskern van Ronsele. Het herstel en onderhoud van de bomenrijen hier, gecombineerd met een ecologisch oeverbeheer van de Diepenbeek, maken ook hierlangs de realisatie van de beoogde natuurlijke verbinding mogelijk. Eventueel kan ook hier, mits vrijwilligheid van de eigenaars, naar een buffering van deze veldbosjes gestreefd worden door beperkte bosuitbreiding eromheen. De subsidies van Afdeling Bos en Groen (AMINAL) voor de bebossing van landbouwgronden kunnen hiervoor een financiële steun bieden.

3.1. Natuurontwikkeling buiten de bossfeer in de kerngebieden

Bij de afweging van wenselijkheid en haalbaarheid binnen de kerngebieden, kwam deze studie voor bepaalde delen van de kerngebieden tot een gelijkaardige conclusie. De realisatie van bosuitbreiding werd er weliswaar als zeer wenselijk ingeschat, maar deze overweging stuitte op een zeer lage inschatting van de haalbaarheid. Opnieuw was de conclusie dat er binnen de voorwaarden van deze studie niet gepleit kon worden voor aanzienlijke bosuitbreiding in dergelijke zones. Ook hier kan de ontwikkeling van natuurwaarden buiten de bossfeer een valabel alternatief zijn. Dit werd steeds in de bespreking van de kerngebieden aangegeven.

3.2. Subsidiekanalen voor beoogde natuurontwikkeling in stapsteengebieden en delen van de kerngebieden

In wat volgt wordt een zo volledig mogelijke opsomming gegeven van de subsidiekanalen voor de beoogde natuurontwikkeling in de stapsteengebieden en de voorheen vermelde delen van de kerngebieden. Uiteraard zijn de meeste van deze subsidiekanalen ook relevant buiten deze zones, maar dit valt buiten het kader van deze studie. Gezien het specifieke kader van de stapsteengebieden – natuurontwikkeling zonder al te ingrijpende effecten op de landbouw - werden de subsidiemogelijkheden voor de uitbouw van natuurreservaten niet vermeld, omdat deze vergelijkbare effecten zouden hebben als een effectieve bosuitbreiding, namelijk het uit het intensieve landbouwgebruik halen van het areaal.

3.2.1. Gemeentelijke subsidiekanalen

De meeste gemeentes in het Meetjesland voorzien financiële steun voor de eigenaars, gebruikers en/of beherende verenigingen die inspanningen leveren voor de aanleg en het herstel van de kleine landschapselementen op hun grondgebied. De volgende activiteiten worden o.a. gesubsidieerd:

- Aanleg en onderhoud van knotwilgen- en/of knotbomenrijen (Aalter, Eeklo, Knesselare, Maldegem, Waarschoot, Zomergem)
- Aanleg en onderhoud van houtkanten, houtwallen, graften (Aalter, Eeklo, Knesselare, Maldegem, Waarschoot, Zomergem)
- Aanleg en onderhoud van hagen, haagkanten en heggen (Aalter, Knesselare, Maldegem, Waarschoot)
- Aanleg en onderhoud van bomenrijen en dreven (Aalter, Knesselare, Maldegem, Waarschoot, Zomergem)
- Aanleg van hoogstamboomgaarden (Aalter, Knesselare, Maldegem, Waarschoot, Zomergem)
- Aanplant en onderhoud van landschappelijk waardevolle alleenstaande bomen en groepjes bomen (Waarschoot)
- Aanleg en onderhoud van veedrinkpoelen (Aalter, Eeklo, Knesselare, Maldegem, Waarschoot, Zomergem)

3.2.2. Provinciale subsidies voor kleine landschapselementen

De Provincie Oost-Vlaanderen verleent subsidies aan particulieren, landbouwers en verenigingen voor onderhoud en/of aanleg van kleine landschapselementen. De volgende activiteiten worden onder meer gesubsidieerd:

- (Her)aanleg en onderhoud van knotwilgenrijen en veedrinkpoelen in bepaalde regio's (Vallei Poekebeek en delen ten noorden van expresweg op grondgebied Maldegem, Eeklo en Kaprijke)
- Erfbeplantingen met inheemse en streekeigen soorten
- Natuurlijke waterzuiveringssystemen via rietaanplantingen

3.2.3. Subsidies aan gemeentes door Provincie en Vlaamse Gewest

Daarnaast beschikken de Provincie en het Vlaams Gewest ook over budgetten om gemeentelijke activiteiten te subsidiëren, voor de uitvoering van concrete acties ten behoeve van natuurbehoud, natuurontwikkeling, landschapsherstel en duurzaam bos- en groenbeheer. Binnen dit kader kunnen onder meer de volgende projecten gesubsidieerd worden:

- Aanleg en onderhoud van kleine landschapselementen, eventueel in combinatie met maatregelen voor soortenbescherming
- Natuurvriendelijk bermbeheer, en beheer van holle wegen
- Soortbescherming van amfibieën en grote zoogdieren (aanleg en bescherming van biotoop, aanleg ecotunnels/ecoducten, ...)

3.2.4. Gewestelijke subsidies voor duurzame landbouw

Het Vlaams Gewest verstrekt ook subsidies voor diverse praktijken van duurzame landbouw, die eventueel in dit kader ook een meerwaarde kunnen bieden. Voor de doelstellingen van deze studie wordt daarbij vooral gedacht aan de subsidies voor mechanische onkruidbestrijding, en de subsidies verleend voor het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen in de sierteelt. Doordat de inbreng van chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen gereduceerd wordt, kan men verwachten dat het biotoop voor bepaalde organismen gevoelig zou verbeteren en/of uitbreiden.

3.2.5. Gewestelijke subsidies voor bebossen van landbouwgronden en (niet-)landbouwgronden

Zoals voorheen in dit hoofdstuk reeds aangegeven worden ook subsidies verstrekt bij het bebossen van landbouwgronden. Dit gebeurt uiteraard op vrijwillige basis voor de eigenaar van de gronden. Voor een eventuele structuurversterking van de veldbosjes in de stapsteengebieden kunnen deze subsidiekanalen een gevoelige financiële steun betekenen.

Daarnaast bestaan er nog een aantal steunmaatregelen die betrekking hebben op bestaande bossen. Het Vlaams Gewest verleent onder meer subsidies aan boseigenaars die hun bos – gedeeltelijk – openstellen voor het publiek. Gezien het recreatieve belang van bossen kan de openstelling van bestaande bossen – gesubsidieerd door deze premie - een belangrijke aanvulling betekenen voor de vooropgestelde bosuitbreiding.

3.2.6. Steun voor braakleggen van landbouwgronden

Ook het braak laten liggen van gronden kan een rol spelen in deze beoogde verbindingsstructuren tussen de bestaande boskernen. Het Vlaamse Gewest verleent subsidies voor verplichte – in het geval van grote akkerbouwbedrijven - en vrijwillige braakleggingen. In overeenkomst met een vereniging voor natuurbehoud of een vereniging van een erkende wildbeheerseenheid kunnen aan de landbouwers ook voor faunabraakgronden subsidies toegekend worden.

3.2.7. Subsidies voor beschermde landschappen

Het onderhoud en/of de restauratie van beschermde landschappen zou in de nabije toekomst kunnen gesubsidieerd worden door het Vlaamse Gewest, eventueel in combinatie met financiële steun van Provincie en Gemeente. Uiteraard kan dit soort activiteiten een ecologische, landschappelijke en recreatieve meerwaarde geven aan een bepaald gebied, of de bestaande meerwaarde helpen behouden.

3.2.8. VLM-beheersovereenkomsten

De Vlaamse Landmaatschappij gaat beheersovereenkomsten met landbouwers aan, die meldingsplichtig zijn bij de Mestbank. Hierbij maakt de landbouwer vrijwillig afspraken met de Vlaamse overheid over het natuur- en milieubeheer op zijn landbouwbedrijf. De maatregelen uit de beheersovereenkomst zijn erop gericht om de kwaliteit van het milieu, de natuur of het landschap te behouden of te verbeteren. Gemeente en Provincie kunnen – via een protocol met de VLM – supplementen toekennen bovenop de beheersvergoeding die de VLM aan de betrokken landbouwer betaalt. Voor onder meer de volgende activiteiten bestaan beheersovereenkomsten:

- Aanleg en onderhoud van kleine landschapselementen:
 - Aanleg en onderhoud van heggen
 - Aanleg en onderhoud van houtkanten en houtwallen
- Perceelsrandenbeheer

- Botanisch beheer van akkers en weiden ter verbetering van de soortenrijkdom
- Aangepast beheer van kwetsbare zones Natuur en/of Water

3.2.9. Subsidies in het kader van de activiteiten van de landschapsanimatoren van het Regionaal Landschap Meetjesland

Met de middelen die de landschapsanimatoren tot hun beschikking gesteld kregen kunnen instandhoudings-, onderhouds-, en herstelwerken in het landschap uitgevoerd worden. Hieronder valt de aanleg en het onderhoud van de kleine landschapselementen.

Daarnaast kunnen ook inspanningen gedaan worden ter verbetering van het netwerk van buurtwegen, met het aansluitend klein-historisch erfgoed zoals veldkapellen, veldkruisen, typische wegwijzers, enz ... Deze activiteiten creëren dus duidelijk een ecologische, recreatieve en/of landschappelijke meerwaarde in het gebied waar ze uitgevoerd worden.

Bij het uitvoeren van de werken wordt prioriteit gegeven aan de meest waardevolle landschappen meer bepaald de beschermde landschappen en de ankerplaatsen.

De landschapsanimator van het Regionaal Landschap Meetjesland treedt overigens bemiddelend en faciliterend op ten aanzien van lokale overheden en particulieren in de regio om de verschillende mogelijkheden inzake beheersovereenkomsten en andere subsidiëringen in het buitengebied beter te benutten. De nodige informatie kan verkregen worden op volgend adres:

Regionaal Landschap Meetjesland

Noordstraat 15A

9990 Maldegem

Tel. en fax : 050 70 00 41

E-mail: info@rlm.be

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Afdeling Bos en Groen (1993). Lange termijnplanning bosbouw. Boekdeel 2: bijlage: ondersteunend onderzoek. Aminal, Brussel.

Afdeling Bos en Groen (1996). De gewenste bosstructuur voor Vlaanderen. Visievorming, selectie en globale afbakening/differentiatie voor de gebieden of elementen op schaal 1/50.000 door de overheidssector "Bosbouw". Aminal, Brussel.

Afdeling Bos en Groen (1996). Bebossing van landbouwgrond. Wegwijs in de subsidieregeling. AMINAL, Brussel.

Afdeling Land (1998). Gewenste agrarische structuur. AMINAL, Brussel.

Afdeling Monumenten en Landschappen (2001). Landschapsatlas. Digitale vectoriële bestanden van de Vlaamse landschapsatlas, toestand 31/03/2001. AROHM, Brussel.

Afdeling Natuur (2001). Digitale versie van de habitat- en vogelrichtlijngebieden. Toestand 4 mei 2001 en 17 juli 2000. NVG-LIN-Aminal-Natuur, Brussel.

Afdeling Natuur (2002). VEN 1^e fase, zoals voorlopig vastgesteld op 19 juli 2002. NVG-LIN-Aminal-Natuur, Brussel.

De Beelde, T. (2002). Noodplan intermediair Atlantische heide in Vlaanderen. Ontwerp. Natuurpunt, Mechelen.

De Ferraris (1771-78). Carte de cabinet des Pays-Bas Autrichiens. Koninklijke Bibliotheek van België en Uitgaven Pro Civitate, Brussel.

De Nil, A. (1973). Factoren tot het bepalen van de recreatieve waarden van bosgebieden. Universiteit Gent, Gent.

Gemeente Aalter (2002). Subsidiereglement kleine landschapselementen. Gemeenteraad Aalter, Aalter.

Gemeente Aalter (2002). Ruimtelijk structuurplan gemeente Aalter. Gemeente Aalter, Aalter.

Gemeente Knesselare (2002). Subsidiereglement groenvoorziening. Gemeenteraad Knesselare, Knesselare.

Gemeente Maldegem (1997). Subsidiereglement kleine landschapselementen. Gemeenteraad Maldegem, Maldegem.

Gemeente Maldegem (1998). Subsidiereglement kleine landschapselementen - wijziging. Gemeenteraad Maldegem, Maldegem.

Gemeente Waarschoot (). Gemeentelijk subsidiereglement voor de aanleg en het onderhoud van kleine landschapselementen met gebiedsgerichte stimuli. Gemeentebestuur Waarschoot, Waarschoot. Beschikbaar op: <http://www.waarschoot.be/tekst.php?id=456>

Gemeente Zomergem (1998). Subsidies voor de aanplanting en het onderhoud van kleine landschapselementen: goedkeuring reglement. Gemeentebestuur Zomergem, Zomergem.

Gemeente Zomergem (). Gemeentelijk milieubeleidsplan Zomergem 2002-2006. Gemeente Zomergem, Zomergem.

GEO-Vlaanderen (2000). Boskaart van het Vlaamse Gewest. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Instituut voor Natuurbehoud (1978-86). Biologische waarderingskaart. Versie 1.0. Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.

Instituut voor Natuurbehoud (1997). Biologische waarderingskaart. Versie 2.0. Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (1991). Decreet inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (1995). Besluit van de Vlaamse regering houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (1997). Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen (RSV). Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2000). Programma voor Plattelandsontwikkeling in Vlaanderen. Periode 2000-2006. (In toepassing van verordening (EG) 1257/99.) Eindversie. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2002). Voorontwerp besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (2002). Voorontwerp van decreet betreffende het integraal waterbeleid. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Bestuur Landbouwproductiebeheer, Dienst Akkerbouw (2003). Oppervlakteaangifte – oogst 2003. Toelichting bij het oppervlakteaangifteformulier. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel.

Nationaal Geografisch Instituut (1920-40). Topografische kaarten België. NGI, Brussel.

Provinciaal Instituut voor Milieu-onderzoek (2001). Verdroging op een geïntegreerde manier aanpakken in een deel van het bekken van de Burggravenstroom en het Eeklo's Leike. Provincie Oost-Vlaanderen, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen (2002). Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan. Voorontwerp. Provincie Oost-Vlaanderen, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw (1996). Studie landelijk gebied. Deel 1: analyse van de bodemgeschiktheid. Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw (). Studie landelijk gebied. Deel 3: gevalstudie Maldegem. Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw (2001). Studie landelijk gebied Knesselare. Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw (2002). Studie landelijk gebied Eeklo. Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud (2003). Provincieraadsbesluit. Betreft subsidiereglement gemeenten. Provincie Oost-Vlaanderen, Gent.

Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud (). Reglement rond beheersovereenkomsten inzake het onderhoud en de (her)aanleg van kleine landschapselementen (knotwilgen en veedrinkpoelen). Provincie Oost-Vlaanderen, Gent.

Roggeman, G. (1982). Bepaling van de recreatieve waarden van het bos te Lembeke-Waarschoot. Universiteit Gent, Gent.

Stad Eeklo (1999). Gemeentelijk reglement inzake het onderhoud en (her)aanleg van kleine landschapselementen (knotwilgen - houtkanten - poelen). Gemeenteraad Eeklo, Eeklo.

Stad Eeklo (1993). Gemeentelijk natuurontwikkelingsplan Eeklo. Stad Eeklo, Eeklo.

Stad Eeklo (2002). Gemeentelijk natuurontwikkelingsplan Eeklo. Stad Eeklo, Eeklo.

Streekplatform Meetjesland (2002). Streekcharter Meetjesland. Streekplatform Meetjesland, Eeklo.

Streekplatform Meetjesland & Toerisme Oost-Vlaanderen (2001). Masterplan toerisme & recreatie Meetjesland. Toerisme Oost-Vlaanderen, Gent.

Streekplatform Meetjesland (2001). Voorstel streekcharter Meetjesland. Streekplatform Meetjesland, Eeklo.

Vandermaelen, P. (1846-54). La carte topographique de la Belgique au 1:20 000. Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel.

Vereniging voor Bos in Vlaanderen (1997). Studie van de bebossingsmogelijkheden en de afbakening van een regionaal bos en een stadsbos in regio Gent. Deel 2: het regionaal bos. VBV, Melle.

Vermeerbergen, E. (1989). Zoeken naar de stilte. Ontwikkeling en toetsing van een methode tot situering van stiltegebieden in Oost-Vlaanderen. Universiteit Gent, VZW Onderzoekscentrum voor landschapsekologie en milieuplanning, Gent.

Vlaamse Landmaatschappij (). Beheersovereenkomsten. Boeren beheren de natuur. VLM, Brussel.

Vlaamse Landmaatschappij (). Beheersovereenkomsten. VLM, Brussel. Beschikbaar op: <http://www.vlm.be/Beheersovereenkomsten/Startpagina.htm>

Vlaamse Landmaatschappij (2000). Mestgids. Wegwijs in het Vlaamse mestbeleid. VLM, Brussel.

Vlaamse Landmaatschappij (2002). Begeleidende tekst protocol supplementen beheersovereenkomsten. VLM, Brussel.

Vlaamse Landmaatschappij (2002). Bijlage 2: Landbouwstudie opgemaakt door VLM. In: Vereniging voor Bos in Vlaanderen & Esher (2002). Lokalisatiestudie voor het stadsbos van Roeselare. Bijlagen. VBV, Melle.

Vlaams Ministerie van Leefmilieu en Landbouw (2001). Samenwerkingsovereenkomst Vlaams Gewest – Gemeenten. Milieu als opstap naar duurzame ontwikkeling. Contracttekst 2002-2004. Vlaams Ministerie van Leefmilieu en Landbouw, Brussel.

Bijlage IV

Scores toegekend aan de recreatieve voorzieningen en bezienswaardigheden

Recreatieve voorziening / bezienswaardigheid	Score
Picknickplaats	0.5
Bezienswaardigheid	1
Bijzonder dorpsplein/zicht	1
Kasteel	1
Kerk	1
Toeristisch info-kantoor	0.5
Museum	1
Kapel	1
Molen	1
Hengelplaats	0.5
Natuurreservaat	0.5
Educatief centrum	0.5
Cultureel centrum	0.5
Jachthaven/waterrecreatie	0.5
Camping	0.5
Bezienswaardige hoeve	1
Abdij/klooster	1
Cafetaria/restaurant	0.5
Waardevol landschap	1
Fietsverhuur	0.5
Archeologische site	1
Huisverkoop streekproducten	0.5
Toren	1
Hoevetoerisme	0.5
Groepsaccomodatie	0.5
Hotel	0.5

Bijlage V

Documenten en sectorvisies opgenomen in GIS-analyse planologische haalbaarheid

Zone	Document of organisatie van bevoorrechte getuige
Heel studiegebied	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen Voorontwerp Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Oost-Vlaanderen Voorontwerp VEN Visie Boerenbond (meegedeeld door de heer Eddy Matthijs) Visie Natuur en Landschap Meetjesland (meegedeeld door de heer Wim Slabbaert)
Waarschoot	Opmerkingen gemeente Waarschoot (meegedeeld door de heer Dirk Engels)
Eeklo	Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan Eeklo Studie Landelijk Gebied Eeklo
Zomergem	Gemeentelijk Milieubeleidsplan Zomergem
Aalter	Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan Aalter Visie gemeente Aalter (meegedeeld door de heer Patrick Hoste) Visie Natuurpunt Aalter (meegedeeld door de heer Koen Martens)
Maldegem	Studie Landelijk Gebied Maldegem
Knesselare	Studie Landelijk Gebied Knesselare

Deze lijst bevat enkel de documenten en visies die meegenomen zijn in de GIS-analyse van planologische haalbaarheid. Zoals blijkt uit de lijst van gecontacteerde bevoorrechte getuigen, en de lijst van geraadpleegde literatuur, werd veel meer informatie dan enkel de hierboven vermelde bronnen gebruikt voor de vorming van de bosuitbreidingsvisie. Soms was deze informatie echter minder voor gebruik in een GIS-analyse geschikt omdat ze veeleer algemeen gold en niet zozeer betrekking had op specifieke zones.

Ook informatie die de opdrachthouder slechts in een later stadium (d.i. na 21 maart 2003) kon bekomen, werd – omwille van het tijdsbestek – niet meer in deze GIS-analyse opgenomen. Wel werd er uiteraard op kwalitatieve basis rekening mee gehouden bij het vormen van de bosuitbreidingsvisie. Dit wordt ook in de tekst met de resultaten aangegeven.

De volledige coördinaten van de gebruikte documenten zijn opgenomen in de lijst met de geraadpleegde literatuur.

Bijlage I

Leden Begeleidingsgroep Studie Bosuitbreiding Meetjesland

Naam	Organisatie
Cooreman Liliane	Gemeentebestuur Knesselare; Schepen
De Beck Lode	Instituut voor Natuurbehoud
De Coninck Philippe	Gemeentebestuur Assenede; Burgemeester
De Mulder Frank	Provincie Oost-Vlaanderen; Achtste Directie Leefmilieu
De Roo Geert	Gemeentebestuur Maldegem; Schepen
De Waele Marc	Gemeentebestuur Kaprijke; Schepen
Defoort Thomas	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Natuur
D'Hollander Karen	Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw
Engels Dirk	Gemeente Waarschoot; Hoofd Gemeentewerken
Goemaere Evelyne	Vlaamse Landmaatschappij
Hoste Patrick	Gemeentebestuur Aalter; Schepen
Kuijken Eckhart	Instituut voor Natuurbehoud
Maréchal Ralph	Regionaal Landschap Meetjesland
Matthijs Eddy	Streekplatform Meetjesland; Sector Landbouw
Meerschman Mark	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Land
Mussche Sylvie	Bosgroep Zandrug Maldegem-Stekene
Rienckens Lobke	Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud
Sioen Geert	Instituut voor Bos- en Wildbeheer
Slabbaert Wim	Streekplatform Meetjesland; Sector Natuur
Spanhove Marc	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Bos & Groen
Tanghe Freddy	Gemeentebestuur Knesselare; Schepen
Van Belle Ignace	Gemeentebestuur Zomergem; Schepen
Van Braekel Jef	Gemeentebestuur Sint-Laureins; Burgemeester
Van Brussel Didier	Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud
Van Hamme Odette	Gemeentebestuur Eeklo; Raadslid
Van Herck Bart	Streekplatform Meetjesland; Directeur
Van Liefveringhe Jules	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; EWBA; Administratie Land- en Tuinbouw
Van Slycken Jos	Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer
Vancauwenberghe Roland	Vlaamse Landmaatschappij
Vanden Bil Viviane	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Natuur
Vandenabeele Paul	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Bos & Groen
Vanmaele Nele	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AROHM; Afdeling Monumenten en Landschappen
Verstrynghe Johan	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; EWBA; Afdeling Land- en Tuinbouwvorming
Vitse Theo	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap; AMINAL; Afdeling Bos & Groen
Wauman Nele	Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Land- en Tuinbouw

Bijlage II

Gecontacteerde bevoorrechte getuigen

Naam	Functie
Celen Griet	Verantwoordelijken Jeugddiensten Meetjesland
D'hooghe Marc	Vlaamse Landmaatschappij
De Beck Lode	Technische Dienst Knesselare
Deblaere Hannelore	Instituut voor Natuurbehoud
De Decker Hubert	Administratie Wegen en Verkeer
De Moor	Boswachter bossen Meetjesland
	Vertegenwoordiger Dhr. Lalemant, grondeigenaar Keigat
De Poorter Marie-Paule	Provinciaal Centrum voor Milieu-Onderzoek
De Smet Marc	Milieu-ambtenaar Gemeente Zomergem
De Waele Marc	Schepen Ruimtelijke Ordening en Landbouw Kaprijke
Defoort Thomas	Afdeling Natuur
Depuydt Cedric	Milieu-ambtenaar Maldegem
Dhollander Karen	Afdeling Land- en Tuinbouw Provincie O.V.
Engels Dirk	Technische Dienst Gemeente Waarschoot
Gorré Tom	Regionaal Landschap Meetjesland
Hoste Patrick	Schepen Land- en Tuinbouw en Ruimtelijke Ordening Gemeente Aalter
Langen Martine	Vzw De Torenavalk
Maréchal Ralph	Regionaal Landschap Meetjesland
Martens Koen	Natuurpunt Aalter
Matthys Eddy	Boerenbond
Rienckens Lobke	Provincie Oost-Vlaanderen, Dienst Planning en Natuurbehoud
Ryckaert Caroline	Boerenbond
Rogiers Geert	Vlaamse Landmaatschappij
Slabbaert Wim	Natuur & Landschap Meetjesland
Spanhove Marc	Adjunct-Houtvester Oost-Vlaanderen
Stulens Ward	Natuurpunt
Van Herck Bart	Streekplatform Meetjesland
Vanmaele Nele	AROHM; Afdeling Monumenten en Landschappen
Vitse Theo	Bos en Groen
Waelput Dirk	Milieu-ambtenaar Stad Eeklo
Wittevrongel Henri	Vertegenwoordiger Landelijke Gilde Knesselare

Bijlage III

Recreatieve routes in het Meetjesland

Naam	Activiteit	Bewegwijzerd	Afstand	Uitgever
Aalterse sneukeltour	Fietsen	J	47 km	Gemeente Aalter
Adegemse Hoevenroute	Fietsen	N	26 km	VVV Maldegem
Ambacht Maldegemroute	Fietsen	N	65 km	VVV Maldegem
Bellemroute	Fietsen	N	30 km	Vakantiegoegens Landegem
Beoosteredepolderpad	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Berkepad	Wandelen	N	9 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Beverhoutsroute	Fietsen	J	38 km	West-Vlaamse Vereniging voor Vrije Tijd
Bevrijdingspad	Wandelen	N	10 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Bezembinderspad	Wandelen	J	13 km	VVV Maldegem
Bezempad	Wandelen	N	10 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Bij Sint-Adrianus	Wandelen	J	5 km	VVV Maldegem
Boerenkreek	Wandelen	J	8 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Boerepad	Wandelen	N	12 km	Gemeente Waarschoot Wandelkaart
Broodshendepad	Wandelen	N	8 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Brugse Vaart	Fietsen	N	41 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Buiten De Wereld	Wandelen	J	9 km	VVV Maldegem
Burggravenroute	Fietsen	J	45 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Burkelhoevenpad	Wandelen	J	7 km	VVV Maldegem
Burkeltocht	Fietsen	N	17 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
De Helletocht	Fietsen	N	32 km	Natuur & Landschap Meetjesland
De Kreken	Fietsen	N	30-39 km	Natuur & Landschap Meetjesland
De Lange Wegelinck	Wandelen	J	9 km	VVV Maldegem
De Meetjeslandse cuestaroute	Fietsen	N	36 km	Natuur & Landschap Meetjesland
De Poekebeek	Fietsen	N	34 km	Natuur & Landschap Meetjesland
De Veldbossen van Sint-Maria-Aalter	Wandelen	N	11-16 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Dijkentocht	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Drongengoed fietstocht	Fietsen	N	32 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Drongengoed wandelroute	Wandelen	N	11 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Drongengoedbos	Wandelen	J	9 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Drongengoedroute	Fietsen	J	45 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Drongenroute	Fietsen	N	27 km	Vakantiegoegens Landegem
Everpad	Wandelen	J	13 km	Gemeente Evergem
Fietsroute Eeklo	Fietsen	N	38 km	VTB-VAB

Fortenpad	Wandelen	J	6,5 km	VVV Maldegem
Gentse Kreken route	Fietsen	J	53 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Grenslantroute	Fietsen	N	35,5 km	VVV Krekengebied
Grenspad	Wandelen	N	6 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Groeninghepad	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Hansbekeroute	Fietsen	N	26 km	Vakantiegoegens Landegem
Hellepad	Wandelen	N	10 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Het Comerrattenpad	Wandelen	N	7 km	VVV Krekengebied
Het gebied van de Honte	Wandelen	N	8-11 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Het vallei- en kustgebied	Fietsen	N	34 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Het waterwingebied van Kluizen	Fietsen	N	30 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Hierwegroute	Fietsen	N	27 km	VVV Krekengebied
Historische wegen tussen Brugge en Gent	Fietsen	N	43 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Hoeventocht	Fietsen	N	18 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Houtlantroute	Fietsen	N	31,5 km	VVV Krekengebied
Isabellapolder	Wandelen	J	10 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Jan-Baptist van Lentpad	Wandelen	J	6 km	Gemeente Evergem
Kanalentocht	Fietsen	N	30 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Kastelenwandeling	Wandelen	N	9 km	-
Kreken- en Dijkenroute	Fietsen	N	30 km	ANWB-VVV
Kreken en Polderdijken	Wandelen	N	14-17 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Langs Asseneedse visserspaden	Wandelen	N	13 km	VVV Krekengebied
Lembeekse bossen	Wandelen	J	7 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Leo Steelpad	Fietsen	J	35 km	Gemeente Evergem
Lievepad	Wandelen	N	12 km	Gemeente Waarschoot Wandelkaart
Lieveroute	Fietsen	J	42 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Lotenhulleroute	Fietsen	N	27 km	Vakantiegoegens Landegem
Lovendegemroute	Fietsen	N	30 km	Vakantiegoegens Landegem
Maagd van Gent route	Fietsen	J	38 km	Toeristisch bureau Zeeuwsch-Vlaanderen
Maerlantroute	Fietsen	J	52 km	West-Vlaamse Vereniging voor Vrije Tijd
Malecotepad	Wandelen	N	5 km	Vakantiegoegens Groot-Maldegem
Mevrouw Courtmanspad	Wandelen	J	2-6-9 km	-
Moeraslantroute	Fietsen	N	37 km	VVV Krekengebied
Moeraspad 1	Wandelen	N	12 km	VVV Krekengebied
Moeraspad 2	Wandelen	N	12 km	VVV Krekengebied
Mosselroute	Wandelen	N	11 km	VVV Krekengebied

Mountainbikeroute Zomergem	Fietsen	J	38 km	BLOSO
Mynheerken van Maldeghepad	Wandelen	J	11 km	VVV Maldegem
Naar Kraailo	Wandelen	J	15 km	VVV Maldegem
Nevellandroute	Fietsen	J	50 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Noël Buysseroute	Wandelen	N	9-15 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Ooidonk-Deinzeroute	Fietsen	N	30 km	Vakantiegenoegens Landegem
Op den kronkelboord der Poekebeek	Wandelen	N	8 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Op stap door Burkel	Wandelen	N	12-14 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Paddepoele- en Zoetendaelepad	Wandelen	J	5 km	VVV Maldegem
Palingtrekroute	Fietsen	N	33 km	VVV Krekengebied
Pieter Bladelinpad	Wandelen	N	5 km	Vakantiegenoegens Groot-Maldegem
Poekebeekroute	Fietsen	J	46 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Poesele-Vosselareroute	Fietsen	N	26 km	Vakantiegenoegens Landegem
Polderdijken	Fietsen	N	40 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Poldertocht	Wandelen	N	10 km	VVV Krekengebied
Posthoornroute	Wandelen	J	14 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Prinsenpad	Wandelen	J	8 km	VVV Maldegem
Provinciaal Fietsnetwerk	Fietsen	J	-	Provincie Oost-Vlaanderen
Pungelaarspad	Wandelen	J	9 km	VVV Maldegem
Reesinghepad	Wandelen	N	7 km	Vakantiegenoegens Groot-Maldegem
Reinaertpad	Wandelen	N	6 km	Vakantiegenoegens Groot-Maldegem
Renaat De Rudderpad	Wandelen	J	6 km	Gemeente Evergem
Rode Geulroute	Fietsen	J	38 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Rundvleestocht in het Meetjesland	Fietsen	N	51 km	Plattelandscentrum Meetjesland
Sanderuspad	Wandelen	J	13 km	Gemeente Evergem
Sint-Annekenpad	Wandelen	N	13 km	-
Sint-Barbara ommegang	Fietsen	N	38 km	VVV Maldegem
Sint-Janstocht	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Sint-Kristoffelpad	Wandelen	J	15 km	Gemeente Evergem
Sint-Martens-Latemroute	Fietsen	N	27 km	Vakantiegenoegens Landegem
Smokkelroute	Fietsen	J	90 km	Toeristisch bureau Zeeuwsch-Vlaanderen
Soete-Beesepad	Wandelen	N	11 km	-
Stoepepad	Fietsen	J	17 km	Gemeente Evergem
Tocht Kunst en Platteland	Fietsen	N	50 km	Toerisme Oost-Vlaanderen
Torrepad	Wandelen	N	8 km	Vakantiegenoegens Groot-Maldegem
Tussen Houtland en Polderland	Fietsen	N	42 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Tussen Kampel en Schipdonkkanaal	Wandelen	N	13 km	Natuur & Landschap Meetjesland

Tussen Ploder- en Houtland	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Uilenpad	Wandelen	N	6 km	Vakantiegenoegens Groot-Maldegem
Wandelen door het Leen	Wandelen	N	6,5 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Wandelen in het Bellebargiebos en de Lembeekse bossen	Wandelen	N	8-14 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Wandelen in het Drongengoed	Wandelen	N	11 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Wandelen langs het Vaardeken	Wandelen	N	8,5 km	Natuur & Landschap Meetjesland
Wandelen te Hansbeke	Wandelen	N	10 km	-
Wandelen te Poesele	Wandelen	N	6,5 km	-
Wandelen te Vosselare	Wandelen	N	7-8 km	-
Wandelroute Eeklo	Wandelen	N	4-7 km	VTB-VAB
Waterlandroute	Wandelen	N	9 km	VVV Krekengebied
Zes-dorpenroute	Fietsen	N	45 km	Vakantiegenoegens Aalter
Zuiveltocht	Fietsen	N	35 km	Toerisme Oost-Vlaanderen